

KÖRÖM – MUHI TÖBBCÉLÚ KÖZOKTATÁSI INTÉZMÉNY- FENNTARTÓ TÁRSULÁS



IV. BÉLA ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS ÓVODA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Érvénybelépés hatálya: 2008. február 14.

A fenntartók közös testületi ülésen 2008. február 13. napján az alábbi határozatszámokkal fogadták el:

Köröm Község Önkormányzatának Képviselő-testülete: 13/2008. (II. 13.)

Muhi Község Önkormányzatának Képviselő-testülete: 13/2008. (II. 13.)

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Bevezetés	1
1.1.	Az iskola helyzete, háttere	1
1.2.	Az iskola működési feltételrendszere	2
1.3.	Iskolai hagyományok	2
2.	Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei	3
2.1.	Az iskolában folyó nevelés és oktatás céljai, feladatai	3
2.2.	Eszközök, eljárások	4
3.	A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	5
4.	A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	6
5.	A tehetséggondozás és felzárkóztatás módszerei, és szervezeti formái	6
5.1.	A tanítási órákon	20
5.2.	Tanítási órákon kívüli tevékenységek	21
5.3.	A tehetség, a képesség kibontakoztatását segítő tevékenységformák	24
5.4.	A szociális hátrányok leküzdését szolgáló tevékenységek	24
5.5.	A beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségek enyhítését szolgáló tevékenységek	24
5.6.	A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő tevékenységformák	25
5.7.	Etnikai program	25
6.	Az iskolában folyó nevelő-oktató munka ellenőrzési, értékelési, mérési, rendszere	26
6.1.	A tanulók tudásának ellenőrzése és mérése	26
6.2.	A tanulók tudásának értékelése	27
6.2.1.	A gyermekek szöveges értékelése az általános iskola kezdő szakaszában	27
6.2.2.	A tanulók értékelése az általános iskola középső és felső szakaszában	28
6.3.	A magasabb évfolyamra lépés feltételei	29
6.4.	A tanulók magatartásának és szorgalmának ellenőrzése és értékelése	30
6.5.	Az iskolába jelentkező tanulók felvételének elvei	32
7.	A szülő, a tanuló, a pedagógus együttműködésének formái	32
7.1.	A szülői közösség	32
7.2.	A szülők szóbeli tájékoztatásának formái	33
7.3.	A szülők írásbeli tájékoztatása	33
8.	A gyermek – és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok	33
9.	Egészségnevelési, egészségfejlesztési program	35
9.1.	Az egészségfejlesztő iskola	36
9.2.	Az egészségnevelés iskolai területei	36
9.2.1.	Az egészségnevelési, egészségfejlesztési program végrehajtásának iskolai színterei	37
9.3.	A tantestület részvétele az egészségvédelmi, egészségfejlesztési tevékenységben	38
9.4.	A segítő kapcsolatok színterei	38
9.5.	A mindennapi testedzés megvalósítása	39
10.	A tanulók fizikai állapotának mérése	41
10.1.	A tanulók fizikai állapotának mérését szolgáló feladatok, illetve az elért eredményekhez tartozó pontszámok	42
10.2.	A tanulók minősítése a négy feladatban elért összes pontszám alapján	49
11.	Környezeti nevelési program	50
11.1.	Az iskolai környezeti nevelés törvényi háttere	51
11.2.	Helyzetelemzés, helyzetkép	51

11.3.	A környezeti nevelés szinterei iskolánkban	51
11.4.	Erőforrások	52
11.5.	Alapelvek, jövőkép, célok	53
11.5.1.	Alapelvek, jövőkép	53
11.5.2.	Célok	54
11.5.3.	Taneszközök	55
12.	A fogyasztóvédelemmel összefüggő iskolai feladatok	56
12.1.	A fogyasztóvédelmi oktatás célja	57
12.2.	A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei	57
12.3.	A fogyasztóvédelmi oktatás szinterei	58
12.4.	Módszertani elemek	59
13.	A tankönyvek és más taneszközök kiválasztásának elvei	60
14.	Az otthoni (napközis/tanulósobai) felkészüléshez előírt házi feladatok meghatározása	60
15.	Az egyes évfolyamokon tanított tantárgyak és azok óraszámjai	61
16.	Mellékletek	67
16.1.	A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének és oktatásának pedagógiai programja	68
16.2.	Az iskolában használt oktatást segítő eszközök jegyzéke	78

Bevezetés

1.1. Az iskolák helyzete, háttere

2007. szeptember 1. napi hatállyal megalakult a Köröm – Muhi Többcélú Közoktatási Intézmény-fenntartó Társulás. A társulást Köröm és Muhi községek önkormányzatai hívták életre.

Az intézmény neve: IV. Béla Általános Iskola és Óvoda

Az intézmény típusa: többcélú, közös igazgatású közoktatási intézmény.

A jogelőd körömi Általános Iskola 1991-ig „kisegítő” iskolaként működött. 1991. szeptember 1-től visszakerültek a sajhídvégi Körzeti Általános Iskolából a normál tantervű tanulócsoporthoz. Az első „önálló” tanévben 103 tanulóval kezdtük meg működésünket. Ez a szám az eltelt években többszörösére növekedett. A székhely intézményben nyolc évfolyamos általános iskola működik normál és sajátos nevelési igényű tanulócsoporthoz. A normál tantervű csoportokban integráltan is nevelünk-oktatunk sajátos nevelési igényű gyermekeket.

A Muhiban működő tagintézményben alsó tagozat működik, összevont osztályokkal. Itt is jelen vannak a sajátos nevelési igényű tanulók integrált formában.

Az Alapító Okirat szerint alapfeladat a tanköteles korú gyermekek általános műveltségének megalapozása.

A községekben élő családok szociális, anyagi, kulturális helyzete hasonló, egyformán sújtja őket a munkanélküliség és a megélhetési gondok.

Nevelő-oktató munkánkat ehhez igazítjuk: tanórán és tanórán kívül a pedagógusok megpróbálják segíteni a nehéz körülmények között élő, hátránnyal induló tanulók felzárkózását, ugyanakkor kiemelt fontosságú feladatnak tekintik a tehetséges, jó képességű gyermekek fejlesztését is.

Ilyen környezetben az intézmény az átlaghoz képest több feladatvállalással kell, hogy működjön. Tanulóink jelentős része hátrányos helyzetű /alacsony iskolázottság, többgyermekes családok, munkanélküliség, életszínvonalbeli igénytelenség /.

Körömben a tanulók létszáma az országos átlaggal ellentétben emelkedést mutat, sőt az óvoda jelzése és a népesség-nyilvántartó adatai alapján a következő öt évben is nőni fog. Muhiban a létszámadatok stagnálást mutatnak.

Az óvodákban végzett iskolaérettségi vizsgálat alapján, ha szükséges, a tagintézmény-vezetők a Nevelési Tanácsadóhoz, a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottsághoz irányítják a gyermekeket. Vizsgálat alapján döntenek arról, hogy a sajátos nevelési igényű vagy normál tantervű osztályba kerül-e a gyermek.

Körömben az egyik fő gond, hogy „kinőttük” az épületet. Tantermeink csak kis létszámú csoportok fogadására alkalmasak. A sajátos nevelési igényű tanulócsoporthoz és a napközisek nevelése-oktatása miatt évek óta délelőtti – délutáni oktatás folyik, s ez így lesz várhatóan a jövőben is.

Muhiban is felújításra, szorul az iskolaépület.

A másik fő gond a fenntartó nehéz pénzügyi helyzete, hiszen jóformán csak a törvényben előírt feltételeket tudja az önkormányzat biztosítani.

Tanulóink képessége – néhány tehetséges gyermek kivételével – átlagosnak tekinthető. Iskolai életünket úgy alakítjuk, hogy jól érezze magát minden gyermek.

A helyi tantervünkben megfogalmazott követelmények akkor lesznek teljesíthetőek, ha a tanítás – tanulás folyamata / tanár és diák számára egyaránt / közös élményszerzésen alapszik.

1. 2. Az iskola működési feltételrendszere

Az épületet 1986-ban építették át. Ekkor 9 tanterem és egy kisméretű tornaszoba készült el, de ez is kevésnek bizonyult. A további 1 tanterem bővítés 1998-ban készült el. 2002-ben az óvoda új épületbe költözött és a volt foglalkoztató szobát alakítottuk át tanteremmé. Az épület a folyamatos karbantartásnak köszönhetően elég jó állapotban van. Sajnos nincs udvarunk, sportpályánk. Meglévő gyakorlókertünk segíti a mezőgazdasági technika oktatását.

A tanterem berendezése megfelelő, bár bútorokat nagyon régen nem vásároltunk.

IKT eszközparkunk átlagon felülinek mondható. Nagymértékben segítve a nevelő-oktató munkát. Tanulóinkat nagyon motiválják a tanulási folyamatban ezek az eszközök.

Az alapvető demonstrációs eszközök minden szaktantárgyhoz megvannak, de folyamatos bővítésükre, megújításukra szükség van.

A különböző fejlesztéseket pályázati úton nyert összegekkel oldjuk meg. Az önkormányzat minden esetben vállalja a különböző pályázati lehetőségek önrészét, ami alkalmanként elég jelentős összeg, de ezzel rendkívüli mértékben segíti munkánkat.

Az alsó tagozatot szakképzett tanítók oktatják, az Apáczai tankönyvcsaládból, illetve az olvasás- és írástanítás a Játszóház tankönyvsorozattal folyik.

A felső tagozatban a szakos ellátottság megfelelő, a sajátos nevelési igényű osztályokban rövid időn belül szakképzett gyógypedagógusok fognak tanítani minden osztályfokon.

1. 3. Iskolai hagyományok

Minden évben ismétlődő rendezvényeink:

Tanévnyitó	
Október 6.	iskolai szintű megemlékezés
Október 23.	faluszintű ünnep, a Képviselőtestület határozata alapján, koszorúzással egybekötve osztálykeretben
Mikulás ünnepség	az Önkormányzat felkérésére
Idősek napja	iskolai szintű
Karácsonyi ünnepség	
Farsangi felvonulás, bál	
Március 15.	faluszintű ünnepség, a Képviselőtestület határozata alapján, koszorúzással egybekötve osztálykeretben
Anyák napja	iskolai szintű rendezvény
Gyermeknap	
Ballagás	
Tanévzáró	

Osztálykeretben és diákönkormányzati szinten különböző programok színesítik a tanulók életét: múzeum-, könyvtár-, kiállítás-, mozilátogatások, kirándulások.

Nagy szerepe van a hagyományoknak iskolánk életében, hiszen nemcsak az állandóságot jelentik tanévente, hanem a készülődés izgalmát is, közvetve bevonva a családokat is.

2. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei

Fejlődésünk elsődleges alapja a természet. Az ember fejlesztésére irányuló tudatos és tervszerű pedagógiai tevékenység: a nevelés. Ez a legfontosabb feladat, amely az iskolában folyik. A nevelés tudatos személyiségformáló tevékenység, amely az oktatást és képzést is magába foglalja. Személyi kapcsolatra épül, meghatározott viszony nevelő és gyermek, illetve gyermekközösség között, amelyben a nevelő fejlesztő törekvése a gyermek / gyermekközösség / érdeklődésével és tevékeny közreműködésével kapcsolódik egybe.

A nevelés sohasem folyhat egyoldalúan, vagy egymás ellenében. A nevelés az egész emberre vonatkozik. Főleg a személyiség értelmi, szellemi, megismerő tevékenységére irányul, ismereteket, tudást, műveltséget nyújt, vezeti az ismeretszerzés útját, irányítja a szellemi munkát, fejleszti az értelmi erőket, gyarapítja és rendszerezi az elme tartalmát.

„A jövőnek nevelünk.” – mondta Suchodolski lengyel pedagógus.

Ennek érdekében:

- ☼ a tanuló személyiségét tiszteletben tartjuk;
- ☼ a gyermekeket bevonjuk saját iskolai életük megszervezésébe;
- ☼ a tanulók egyéni képességeit az oktatás során figyelembe vesszük;
- ☼ diákjaink megismerhetik a velük szemben támasztott követelményeket, így tudhatják, hogy mit várunk el tőlük;
- ☼ minden gyermek számíthat a pedagógusok jóindulatú segítségére tanulmányi munkájában és életének egyéb problémáiban;
- ☼ az iskola életében szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk.

Az iskola folyamatosan részt kíván venni a község életében.

Ennek érdekében:

- ☼ rendszeres kapcsolatot tart a tanulók szüleivel, a családokkal;
- ☼ igyekszik lehetőséget teremteni arra, hogy az iskola életéből minél többet megismertessen a szülőkkel, a falu érdeklődő lakosaival;
- ☼ tovább ápolja eddigi kapcsolatait a helyi szervezetekkel: Köröm Község Önkormányzatával, a Cigány Kisebbségi Önkormányzattal, a környékünkön található oktatási és közművelődési intézményekkel.

2.1. Az iskolában folyó nevelés és oktatás céljai, feladatai

Az iskolában folyó nevelés-oktatás fő célja és feladata, hogy a gyermeki fogékonyságra, kíváncsiságra, érdeklődésre, nyitottságra építve elsősorban a következő készségeket, képességeket és tulajdonságokat alakítsa és fejlessze a tanulóknál:

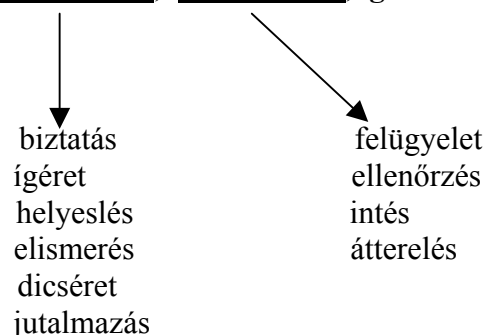
- ☼ az önálló ismeretszerzéshez, tanuláshoz és problémamegoldó gondolkodáshoz szükséges alapvető készségeket és képességeket, gondolkodási képességeket;
- ☼ az elméleti és gyakorlati megismerést;
- ☼ tapasztalatot, tudatosítást, gyakorlást;
- ☼ az egyéni tanulás hatékony módszereit;
- ☼ a tanulók erkölcsi magatartásának formálását;

- ☼ a gyermekek önbizalmának növelését;
- ☼ pozitív tettekre serkentést;
- ☼ a kultúrált magatartást és viselkedést, az emberek közötti kapcsolatokat, az együttműködés helyes normáit és módszereit;
- ☼ a kommunikáció elfogadott formáit, különös tekintettel a tiszta és szép magyar beszéd használatára;
- ☼ az egészséges életmódhoz kapcsolódó ismereteket és szokásokat;
- ☼ a nemzeti értékeket, hagyományokat, valamint az anyanyelv ismeretét, megbecsülését, tiszteletét.

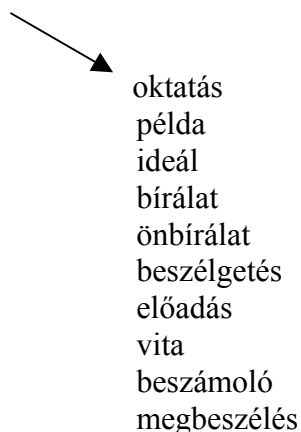
2.2. Eszközök, eljárások

A nevelőnek gazdag „eszköztárral” kell rendelkeznie, amelyből bőséggel válogathat a gyorsan változó pedagógiai helyzetnek, egyéni eseteknek megfelelően. Amíg az egyik gyermekre személyes példájával hat, a másikkal szemben erélyes követelést alkalmaz, amelynek teljesítését részletekben menően ellenőriznie kell. Nincs két egyforma gyermek. A nevelés módszerei meghatározzák az eszközöket és eljárásokat is.

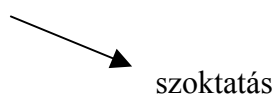
☼ **Követelés - serkentéssel, kényszerítés, gátlás**



☼ **Meggyőzés**



☼ **Gyakorlás**



gyakoroltatás
munka
játék
verseny

3. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A tapasztalatok alakítják ki az elsődleges / primer / szokásokat. Ez úton szokja meg a gyermek a rendet, a türelmet, a mértéktartást, az értelmi és érzelmi alapot.

A közösségi munka során szerzett tapasztalatok, dicséret, az átélt esetek elemzése segíti a gyermeket a személyiségfejlesztésben.

Fontos a fejlődés során a dicséret, az elismerés, a sikerélmény.

A gyermek személyiségfejlődésénél 3 fontos dolgot kell figyelembe venni:

- ✿ a gyermek életkori sajátosságait;
- ✿ a gyermek egyéni sajátosságait;
- ✿ a gyermeki egyéniség tiszteletét.

Nem szabad! - a gyermek erejét túlbecsülni, lebecsülni.

Az iskolában a tanulók korszerű ismereteinek, képességeinek, készségeinek kialakítása és bővítése, valamint a diákok teljes személyiségének fejlesztése a legfontosabb feladat. A nevelők szellemileg, erkölcsileg és testileg egészséges nemzedéket kívánnak nevelni a rájuk bízott gyermekekből.

Ennek érdekében komplex pedagógiai munkát kell végeznünk, mint:

- ✿ az én – tudat kialakítása;
- ✿ ha szükséges, egyéni bánásmód alkalmazása;
- ✿ a gyermek képességeinek, egyéni tulajdonságainak megismerése;
- ✿ alapvető jártasságok, készségek kialakítása;
- ✿ a gyermek mikro- és makrokörnyezetének megismerése;
- ✿ egyéni példamutatás;
- ✿ életrend kialakítása;
- ✿ nevelő környezet kialakítása;
- ✿ közösségi szabályok betartása és betartatása;
- ✿ közösen hozott szabályok lépésről lépésre;
- ✿ a személyiség erkölcsi, esztétikai és szellemi szükségleteinek színvonalas fejlesztése – perspektívák;
- ✿ új szükségletek kitűzése, amely távlatokat nyit;
- ✿ meggyőződések kialakítása;
- ✿ pozitív érzelmi viszony, légkör kialakítása, amelyben kibontakozhat a gyermek személyisége;
- ✿ a jót kell mindig feltételezni;
- ✿ tévedések beismerésének készsége;
- ✿ meglátni és megláttatni az értéket, de a hibákat is;
- ✿ sikerélményhez juttatás;

De mindenekelőtt a gyermek iránti tisztelet.

4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

Új embert csak közösségben, a közösség által lehet a közösség számára nevelni. Ennek eredményeként alakul ki a közösség érdeke, a harcos szellem, a közvélemény és a felelősségérzet.

A közösségben mindenki lásson célt, feladatot maga előtt. Mivel a gyermekek rászorulnak a vezetésre, ezért önállóságuk érdekében biztosítani kell a következőket:

- ✿ diákönkormányzati szervezőmunka;
- ✿ a jó osztályközösség kialakításához szükséges nevelői segítség;
- ✿ osztályok közötti tevékenységek;
- ✿ iskolai ünnepek;
- ✿ rendezvények;
- ✿ osztálykirándulás;
- ✿ DÖK gyűlés;
- ✿ közös játék;
- ✿ közös sportolási lehetőségek, pl.: sportkör;
- ✿ tanulmányi séták, kirándulások;
- ✿ szakkörök, önképzőkörök;
- ✿ korrepetálás / csoportos /;
- ✿ napközis foglalkozások;
- ✿ tanulószobai foglalkozások;
- ✿ csoportmunkák tanórai és tanórán kívüli foglalkozásokon.

Az iskolai élet megtanítja a tanulóknak a demokratikus elvek tiszteletét, a konfliktus hatékony elemzését, különböző konszenzust teremtő technikák gyakorlását. A diákok ez által képessé válnak a felelősségteljes gondolkodásra, a logikus érvelésre, melyek alapvető elemek a demokratikus attitűdök kialakulása szempontjából.

5. A tehetséggondozás és a képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek módszerei és szervezeti formái

A sikernek megerősítő szerepe van. Az iskolai tanulási folyamat során kiemelten fontos tényező, hogy a pedagógusok nevelő-oktató munkája a lehetőségekhez mérten a legnagyobb mértékben igazodjon a tanulók egyéni fejlettségéhez, képességeihez és az egyes tantárgyakból nyújtott teljesítményhez.

A világban zajló gazdasági, technológiai és társadalmi változások közvetlenül teszik próbára az egyén alkalmazkodóképességét, ugyanakkor a közösségeket új szerepek vállalására készítetik. Az oktatási rendszerek számára is óriási kihívás, hogy feladatuk teljesítése során fokozott versenyhelyzetnek és változó munkaerő-piaci igényeknek kell megfelelniük.

Nem folytatható az a több évtizedes gyakorlat, amikor a tanulási folyamat lezárul az iskolai tanulmányok befejezésével. A jövőben az életpálya bármely szakaszában szükségessé válhat annak módosítása. A személyiség integritásának megőrzése azonban összebékíthető az erőteljes alkalmazkodás követelményével, amennyiben a személyes és szociális kompetenciák megerősítése és fejlesztése célirányosan és módszertanilag megalapozottan zajlik a kisgyermekkortól az ifjúkorig tartó oktatási-nevelési folyamat egészében.

Az Európai Unió 2000-ben elfogadott lisszaboni határozatában követelményként fogalmazódik meg a tagállamok oktatási és képzési rendszerének átalakítása - a foglalkoztatás növelése és a tudásalapú társadalom megteremtése céljából. Az eltelt fél évtizedben a döntéshozók sorra megerősítették a kulcskompetenciák fejlesztésének sürgető igényét a versenyképesség biztosítása érdekében.

Kutatások és mérési tapasztalatok egyaránt azt támasztják alá, hogy a hazai oktatás tartalmának és módszertanának átalakítása, a rendszer demokratizálása szükségszerű, elodázhatatlan. A hangsúly a hagyományos tartalomközpontú oktatásról a kompetenciák, azaz a képességek, készségek és az alkalmazásképes tudás fejlesztésére tevődik át, hiszen elsősorban ezek révén válhat bárki képessé az egész életen át tartó tanulásra. Különösen fontos a kisiskolás korban elsajátított alapkészségek kialakítása, fejlesztése, mert ezek a későbbi sikeres tanulás és munkába állás elemi feltételei. Elengedhetetlenül szükséges tehát, hogy az oktatási intézményekben megújuljon a pedagógiai kultúra.

Szükséges, hogy a gyermekek életkoruknak és életritmusuknak megfelelően jussanak ismeretekhez az eltéréseket figyelembe vevő pedagógiai módszerek alkalmazásával. Az egyéni különbségekhez szakszerűen alkalmazkodó, a személyre szabott fejlesztést eredményesen megoldani képes pedagógiai gyakorlat széles körű meghonosítására fel kell készíteni a pedagógusokat. A megfelelő képzések, felkészítés után hozzá kell juttatni a pedagógusokat, intézményeket az újszerű, kompetencia-alapú oktatási programcsomagokban és kapcsolódó digitális tartalmakban megjelenő teljes pedagógiai eszközszerkezethez.

Intézményünkben a HEFOP 3.1.3 „Felkészülés a kompetencia-alapú oktatás bevezetésére” pályázati kiírás („Kompetencia-alapú oktatás bevezetése halmozottan hátrányos helyzetű tanulók körében” című projekt; EMIR azonosító: HEFOP-3.1.3-05/1.-2005-10-0116/1.0) keretében kerül bevezetésre ez a pedagógiai eszközszer az alábbi területeken és típusokban:

- Matematikai – logikai kompetencia A típus 1. és 7. évfolyam (2006/2007. tanévtől);
- Szövegértés – szövegalkotás A – 2. évfolyam, B – természetismeret tantárgy keretében 1-2. évfolyam, C – 1-2. évfolyam (2006/2007. tanévtől);
- Életpálya – építés B típus 1-2. évfolyam (2006/2007. tanévtől);
- IKT - A és C típus 1-8. évfolyam.

A bevezetésre kerülő kompetencia-területek jellemzői:

❖ Matematikai – logikai

A matematikai tudás korszerű értelmezésének egyik legfontosabb jellemzője, hogy az elsajátítás kritériumai között vezető helyet kap az alkalmazás, méghozzá az ún. realiztikus, azaz a mindennapi életben előforduló szituációkban való alkalmazás képessége. Ez azt jelenti, hogy a fejlesztés és az értékelés során nagyobb szerepet kell kapniuk a (matematikai és általános) készségeknek, képességeknek, akár a tantárgyi tartalmak rovására is. Ennek érdekében a készségek, képességek fejlesztését kiemelt

célként kezelő tantervek és programok fejlesztése során a tartalmak között aszerint is szelektálni kell, hogy mely témakörök feldolgozása segíti jobban a megszerzett tudás alkalmazását és továbbfejlesztését, a készség- és képességfejlesztést.

A matematikának az eddigieknél jobban kell fejlesztenie a számfogalmat és a számérzékét. Ennek megfelelően előtérbe kell helyezni a számolást, a szám többféle használati lehetőségének tudatosítását, a tízes számrendszer jobb megértését, a számérzék és a becslés, a nem egész számok megértésének és használatának (törtek, arányok, százalékok) fejlesztését. A konstruktív tanulási koncepció szerint a hatékony matematikatanulás önszabályozó, szituációs és együttműködő. Ez azt jelenti, hogy a tanulót a környezettel való együttműködés során figyelmesen és erőfeszítést igénylően bevonjuk a tudás- és készségelsajátítási folyamatba. Egyensúlyt kell találni az egyéni tanulás, a felfedezés, illetve a szervezett oktatás, az irányítás között. A tanulási környezet erősítse meg a diákokban kialakuló önszabályozási stratégiákat, teremtsen olyan autentikus, életszerű helyzeteket, amelyek személyes jelentéssel bírnak a tanulók számára, és jellemzőek azokra a feladatokra és problémákra, amelyekre a diákoknak a későbbiekben alkalmazniuk kell a tudásukat és a készségeiket. A matematikai kompetencia a kognitív kompetencia részrendszereként, ugyancsak komponensrendszerként értelmezhető, melyben a terület-specifikus komponensek mellett általános, más területeken is működő komponensek is vannak. Ez azt jelenti, hogy a matematikai kompetencia működése, és így fejleszthetősége sem korlátozódik csak a matematikára, hanem más tantárgyakban, sőt a mindennapi élet számos területén is alkalmazható és fejleszthető is. Például a matematikai kompetencián belül igen jelentős az alapvető gondolkodási képességek, ezek között a logikus gondolkodás szerepe. Ám ezek a gondolkodási képességek, így a logikus gondolkodás sem matematika-specifikusak, helytelen lenne a fejlesztésüket egyedül a matematikatanítás feladatává tenni, vagy a fejlettségüket egyedül a matematikatanulás eredményeként értelmezni.

A matematikai kompetencia – némileg leegyszerűsítve – a matematikai tantárgyi ismeretek, a matematikaspecifikus készségek és képességek, általános készségek és képességek, valamint motívumok és attitűdök együttese. Az alkalmazásképes tudás szempontjából nyilvánvalóan a kompetencia minden komponense fontos, de elsősorban mégis a matematikai készségeket és képességeket, a matematikai felhasználás szempontjából is fontos általános (nem területspecifikus) készségeket és képességeket érdemes figyelembe venni. A tantárgyi ismeretek köre és rendszere hagyományosan kialakult, és e rendszer kisebb változásai a fejlesztés és az értékelés számára sem jelentenek lényegesen új feladatokat. Kevésbé ismertek azonban a matematikatanulással és a matematikai gondolkodással kapcsolatos motívumok és attitűdök fejlesztésének és értékelésének módszerei. A tanulók fejlődési üteme azonban egy-egy képességcsoporton belül is sokféle lehet. Emiatt sokszor nemcsak három-, hanem lényegesen többféle fejlesztési igény jelentkezik, akár ugyanazon osztályban is. És bár a matematikatanítás módszertana számos lehetőséget ismer az egyéni differenciálásra, ezek alkalmazásának többnyire határokat szab a tananyag viszonylagos zsúfoltsága, illetve a tanmenet szerinti haladás kényszere. Egy-egy témakör feldolgozására vagy valamely készség, képesség fejlesztésére csak akkor szánhatunk a tervezettnél több időt, ha a tananyag más részeit elhagyjuk, vagy más képességek fejlesztését rövidebbre fogjuk.

A fejlesztés és az értékelés feladatait három iskoláztatási periódusra (1-4., 5-8., 9-12. évfolyam) és ezeken belül három képességcsoportra (G: az átlagosnál lényegesen gyorsabban haladók, Á: átlagos ütemben haladók, L: az átlagosnál lényegesen lassabban haladók) jelöljük meg. Az előbbieket figyelembe vételével az alábbi fejlesztési területeket jelöljük meg.

A fejlesztés területei:

1. számolás, számlálás, számítás,
2. mennyiségi következtetés, becslés, mérés, valószínűségi szemlélet,
3. szöveges feladatok, metakogníció,
4. rendszerezés, kombinatív gondolkodás,
5. induktív, deduktív következtetés

A fejlesztő pedagógiai munka csak a diákok személyes és az életkori sajátosságainak általános ismeretéből indulhat ki. Nemcsak a fejlesztés-nevelés módszereit, eszközeit szükséges az adott korosztálynak, az adott konkrét gyermekcsoportnak és az adott konkrét személyeknek megfelelően megválasztani. A fejlesztés tartalmát is elsődlegesen az határoolja körül, hogy ki-ki honnan indul. Bár természetesen nem téveszthetjük szem elől, hogy milyen célok felé akarunk haladni, ezért nem fogalmazhatunk meg egy nagyon határozottan körvonalazott, egységes követelményrendszert. Az irányt tudhatjuk, amerre haladni kívánunk, és a fejlesztés várható (de nem feltétlenül elvárható) eredményeit. A kezdő szakaszban tehát sokkal hitelesebbnek tarjuk a pedagógus számára kijelölni a feladatokat, mint a gyerekek számára az elvárásokat. Ennek megfelelően a program – ugyanakkor, amikor az általános korosztályismeretre építve határozottan állást foglal fejlesztési – nevelési – oktatási tartalmakról, módszerekről – **meghagyja a pedagógus alapvető felelősségét annak megítélésében, hogy csoportjában és egyénileg tanítványaival honnan indul, milyen tempóban halad, milyen speciális eljárásokat, módszereket követ.**

Kezdő szakasznak tekinti az 1–3. osztályos korosztályt, a következők a 4–6., 7–10. és 11–12. évfolyamok. A fogalmi rendszer alakulása nem egyenletes és nem egységes. Tudjuk, hogy a fejlődés sok szakasza „lappangó”, néha hosszabb időn át mintha semmi nem változna a gyerek tudatában, s aztán egyszerre történik a nagy „ugrás”, egyszerre lesz láthatóvá a végbement fejlődés esetenként több területen. Ezért arra van szükség, hogy időről időre még a minimális szintek tekintetében is pontos, szöveggel megfogalmazott tájékoztatást adjunk a gyerek fejlődésének pillanatnyi helyzetéről és menetéről, az elért eredményekről, hogy a hiányok pótlását tervezni lehessen.

Az óvodás és kisiskolás gyereket általában érdekli a környezete, a világ, amelyben él. A megismerése vonzó a számára, ha a saját természetes módján, saját tempójában foglalkozhat vele. A matematika a valóság megismerésének, s ezáltal a megismerő képességek fejlesztésének is eszköze. Ezért **kettős öröm forrása lehet, ha a gyerekek átélhetik a világ egyre jobb megértésének izgalmát és a saját szellemi gyarapodásuknak élményét.** Az a kívánatos, ha ez a kettős motívum a matematikával való foglalkozás legfőbb mozgatója. Az első szakaszba tartozó tanulók matematikatanulása **a cselekvő, személyes tapasztalatszerzéssel kezdődik, és sok esetben még nem is léphet túl rajta.** Ha a kisgyerekek megtanul helyzeteket, képeket, történéseket megfigyelni, ezeket rekonstruálni, eljátszani, lerajzolni, elmondani, leírni, jelekkel kifejezni, akkor megtette az első lépést a megismerés útján. Az absztrakció alapja a sokszínű, sokféle konkrétum megismerése. **A problémák manipulatív, tárgyi tevékenységgel való, cselekvő megoldása lesz alapja a gondolati problémamegoldásnak,** s ezáltal a világ megértésének és a gondolkodás fejlődésének is. A cselekvő tapasztalatszerzéshez és problémamegoldáshoz **eszközökre** van szükség. Az eszközök egy része a gyerekek saját teste és természetes környezetének tárgyai, más része viszont mesterséges, határozott céllal készített taneszköz.

A taneszközök a tanulás eszközei. Mindenkinek addig kell biztosítani őket, ameddig a megfelelő képzettartalmak ki nem alakulnak a segítségükkel, ameddig nem képes a gyerek gondolati szinten végigjárni egy - egy megismerési, illetve problémamegoldó utat. A tanítónak tisztában kell lennie azzal, hogy a gyermek gondolkodása nagyjából a serdülőkorra jut el a fogalmi szintre. Ezért a tanulás eszközeinek korai megvonása, letiltása súlyosan veszélyezteti mind az ismeretszerzést, mind a gondolkodás fejlődését. Még az alkalmasan kimunkált eszköz sem fejleszt azonban önmagában. **A problémamegoldó gondolkodást problémák megoldása fejleszti, az alkotó gondolkodásra csak alkotások létrehozásával nevelhetünk.**

A pedagógus szerepe a tanulási helyzetek megteremtése, megszervezése, a megfelelő problémafelvetés, a megoldásához használható eszközök, és esetenként a megfelelő támogatás biztosítása. Az ő feladata a nyugodt munkalétkör és a megfelelő motiváció kialakítása is.

A 6–12 éves gyerekeknek még mindig az egyik leginkább megfelelő tevékenysége a játék, és később is nagyon fontos marad. Ezért a matematikai problémák játékba ágyazása sok esetben alkalmas formája a fejlesztő, nevelő munkánknak. Ezt nem kell a tanítási órán kívülre száműznünk, hanem célszerű éppen a tanulás megszervezésének részévé tennünk. Az akaratlagos és tudatos tanulás ugyanis valójában az ismeretszerzés második szakasza; és a tudatosítás akkor tölti be valódi funkcióját, amikor a megfelelő tartalom – tudattalanul – kiépült már a gyerek fejében. Ez azonban érvényes a fejlesztés későbbi szakaszaiban is, csak az arányok tolódnak el. A jó munkalétkör egyik feltétele **a tévedés és a vita szabadsága.** Ha téves gondolataikat is nyugodtan kimondják a gyerekek, mert senki nem marasztalja el őket érte, akkor kellemesebbé válik a tanulás, és a pedagógus is könnyebben megérti, mi okoz gondot. A tanár számára a hibák elemzése kijelöli a továbbhaladás útját. Így a téves gondolat tisztázásához újabb problémákat vehet fel, újabb eszközöket adhat, vagy visszatérhet egy meg nem értett összefüggés újragondolásához, bevonhatja a többi tanulót is, akik érveléssel, példákkal, saját gondolataik kimondásával segíthetnek. A matematikában viszonylag kevés olyan konvención alapuló ismeret van, amelyben a gyerekek külső tekintélyre szorulnak. **Az igazság kritériuma a valósággal való egyezés.** Ez teszi olyan alkalmassá e tárgyat arra, hogy a gyerekek megtanulják benne ellenőrizni, értékelni saját gondolataikat és egymás munkáját.

A tanulók **tudásában és képességeiben egyaránt nagy különbségek vannak.** Az ehhez való alkalmazkodás célja minden tanítványunk optimális fejlesztése, s nem egy adott tudásszinten való megtartásuk vagy a különbözőségek állandósítása. Differenciálni lehet direkt módon: különböző tennivalók, problémák kiosztásával. Ennél sokszor hasznosabb az olyan feladatok kitűzése, amelyekben mindenki képessége szerint teljesíthet. A különféle szintekhez való alkalmazkodás azonban nem merül ki a problémák differenciálásában. A munka szervezése, a probléma megoldásának módja, eszköze, absztrakciós szintje, a szükséges idő, a megoldási tevékenység önállósága, az ellenőrzés és értékelés mind hozzáigazítható a különféle adottságokhoz és igényekhez. Ezek a lehetőségek hozzájárulhatnak az esélyegyenlőtlenségek mértékének csökkentéséhez. **A kisiskolás gyerekeknek nem az egyetlen, és nem a legtermészetesebb kifejezési módjuk a nyelv,** főként, ha valami újszerű közölni valójuk van. A megmutatást, eljátszást, lerajzolást éppúgy alkalmas kifejezésnek tekinthetjük kezdetben, mint a szituációhoz kötött beszédet.

❖ Szövegértés – szövegalkotás

A gyermeki fejlődés első szakaszában, a járás tanulásában, a beszéd és a gondolkodás elsajátításában a nyelvnek közvetítő szerepe van. Az iskoláskor első éveiben a beszéd és a mozgás szorosan összekapcsolódik. Éppen ezért a mozgás, a beszéd és a gondolkodás közötti kapcsolatnak kulcsszerepe van az anyanyelvi nevelésben. A nyelvi tapasztalás minden szintjén, a hangok képzésétől, az ábécé betűin, a mondat szerkezet ritmusán át - a mozgás átalakulásával találkozunk. A nyelv és a beszéd segítségével a gyermekben az elsajátított mozgás új minőségben tükröződik. A megtanult mozgások így hatnak a gondolkodás képességére. A mozgás és a beszéd közötti kapcsolat ápolását szolgálja, ha a kezdő szakaszban közösen mondott és megtanult verseket, mondókákat és énekeket a vers vagy az ének tartalmát, hangulatát követő vagy a ritmusához illeszkedő mozgássor kíséri. Az anyanyelv tanulásához szükséges háttérképeségek ápolása is a kezdő szakasz feladata, ennek feltétele az egész testtel történő mozgást erősítő, a térbeli tájékozódás képességét fejlesztő és a saját test érzékelését segítő játékos feladatok rendszeres gyakorlása. Az orientációs gyakorlatok – testföldrajz, ujjgyakorlatok – segítik a térbeli és a saját testen történő tájékozódást, a finommozgás-koordinációt, emellett a jobb és bal kéz, a jobb és bal láb biztos felismerésével közvetlenül is hatnak az írás- és olvasástanításra. A gyermek saját testének megismeréséből kiinduló térérzékelés tudatos megragadása és az ujjgyakorlatok során elsajátított kézügyesség az írástanítás alapfeltételeihez tartoznak. A térérzékelés és az ujjak mozgékonyasága fonaljátékkal, kézimunkával – elsősorban kötéssel, horgolással – egyaránt fejleszhető. A különböző tevékenységeken keresztül változatosan és élményszerűen segíthetjük az írás- és olvasástanuláshoz szükséges alapvető képességek kibontakozását. A fonaljátékok során kezünkkel – ujjainkkal – különböző alakzatokat formálunk a fonalból. A fonalazás a testséma, a térbeli tájékozódás, a lateralitás, a szem-kéz koordináció, a sorrendiség (szerialitás), a figyelem, az emlékezet erősödését segíti. A kötés folyamatának elsajátítása és gyakorlása fejleszti mindkét kéz mozgékonyaságát és a róluk való tudatosságot; miközben a figyelmünkkel állandóan követjük az ujjaink mozgását. A különböző formák síkbeli ábrázolásának gyakorlata a betűk bevezetését közvetlenül megelőző és azt megalapozó tevékenység. A „formarajz” kiindulópontja az egyenes és a görbe vonal. E két forma különböző variációit a gyakorlás során először a mozgáson keresztül ragadják meg: a gyerekek az egész testükkel átélik, lejárják, a végtagjaikkal végigkövetik, elmutatják, tekintetükkel képzeletben is letapogatják, míg végül a füzetbe is lerajzolják. Az a képesség, amely a formarajz segítségével kifejlődik, a korábban megélt formáknak az átélése és a mozgás segítségével történő tudatosítása. Ezeknek a formáknak a tudatos testi átélése megalapozza az írástanulást. A függőleges-vízszintest, az egyenes-görbét, a fönt-lentet, a hegyes-tompát nem, mint elvont fogalmat közvetítjük a gyerekeknek.

A koncepció lényeges elemei

Célok:

- a) A szövegértés és szövegalkotás fejlesztése elsődlegességet élvezzen a műveltségközvetítéssel szemben.
- b) A gyerekek különböző szövegtípusokban a szövegekkel műveleteket végezzenek, szöveget alkossanak, elemezzenek, átalakítsanak, kiegészítsenek stb. a feladatokban megadott szempontok szerint.
- c) A szóbeli és írásbeli szövegértés és alkotás fejlesztése érdekében a reprodukzív, félreprodukzív, spontán és kreatív beszéd- beszédértés- írásképeségek, az írásbeli

szövegalkotási- az olvasási és nem nyelvi kommunikációs képességek, valamint a nyelvi normatív és korrekciós képességek (helyesejtés, helyesírás) fejlesztése, a helyzetekhez alkalmazkodó, rugalmas, egyéni kommunikációs stratégiák kifejlesztésének megalapozása, az olvasás iránti igény felkeltése, illetve a forráselemzés képességének a megalapozása.

- d) Az elkészült programcsomagok a helyi igényekhez adaptálhatók, a tapasztalatok alapján továbbfejleszthetők legyenek.

Integrált magyartanítás

- a) A kulcskérdés a nyelvtan és irodalom tantárgy viszonyának tisztázása.
- b) Nemzetközi gyakorlat: pl. Angliában és Németországban a nyelvi és irodalmi órák nem válnak külön.
- c) A követelmények együttes megfogalmazása.
- d) A program abból indul ki, hogy a jó olvasóban bizonyos képességek potenciálisan működésbe lépnek, ezért elsősorban ezeket, a képességeket kell tudatosan és módszeresen fejleszteni.
- e) Az anyanyelvtanítás fő hangsúlya:
 - o a kommunikációs készségek, -képességek fejlesztésére,
 - o az anyanyelv működésének ismeretére,
 - o a mindennapi nyelvhasználatra tevődik.
- f) A nyelvi képzés nyit a tömegkultúra és a média felé, segítve a diákokat eligazodni az internet világában.

Kereszttantervi programcsomagok fejlesztése

A műveltségterületek mindegyikében megjelenik a szövegértés-szövegalkotás fejlesztése. A program kiemelten kezeli a szövegalapú műveltségterületeket.

Szövegértés - szövegalkotás kompetenciák

Öt nagy területet különít el:

- ◆ a szövegből kérdés, feladat által kijelölt információelemek megtalálása, kiemelése;
- ◆ a szöveg tartalmának és funkciójának a tág, általános értelemben vett megragadása;
- ◆ értelmezés kialakítása a szöveg egészének vagy részének üzenetéről;
- ◆ reflektálás a szövegre, értékelő viszonyulás kialakítása;
- ◆ reflektálás a szöveg formájára, a formai sajátosságok funkcióinak megadása.

A program legmarkánsabb új vonása, hogy a kompetencia terület fejlesztési feladatait, illetve azok megvalósulását a program *nem tanévekben, hanem folyamatban jelöli meg.*

Ezzel:

- reális esélyt teremt a tanulók kulturális, képességbeli, és tanulási szükségletekben megmutatkozó különbözőségeinek kezeléséhez,
- minőségi elmozdulást hozhat a lényegesen hatékonyabb alapozás tekintetében,
- alkalmazásával megelőzhető a lemorzsolódás, feleslegessé válik a szegregáció.

A diákok továbbhaladása saját fejlődési ívük mentén folyamatos. Ezért a továbblépés belső lépcsőfokai nem tanévenkénti követelményekben jelennek meg, hanem a kompetencia terület alrendszerében leírt tevékenységek egymásra épülő, hierarchikus fejlettségi szintjeiben. Így a teljesítés nem mesterségesen, kívülről ütemezett, hanem a tanuló személyiségfejlődésének belső feltételeitől függően egyéni meghatározottságú. Ezért szükséges a továbbhaladási feltételeknek, *a fejlesztés várható eredményeinek* a 4. tanév végére, az alsó tagozat befejező szakaszára történő meghatározása.

- A magyar nyelvi és irodalmi nevelést a program a nyelvi tevékenységek komplex fejlesztésére alapozza. A tanítási feladatokat a szövegértés, szövegalkotás fejlesztésének rendeli alá.
- A nyelvtan tanítását nem a leíró nyelvtan rendszerére építi fel, hanem kommunikációs helyzetekben - a kommunikációs szándék és a közlésben betöltött szerep szempontjából vizsgálva a nyelv alkotó elemeit – tervezi a nyelvhasználat tudatosításának és igényessé fejlesztésének folyamatát. A tanulást ebben a felfogásban két pedagógiai elv szabályozza: Az induktivitás és a probléma-centrikusság. Azaz az ismeretek helyett a képességfejlesztés kerül a középpontba, melyben a tapasztalás, a problémamegoldó feladathelyzetekből kiinduló, készségeket fejlesztő gyakorlati tevékenység a vezető szerep. Ilyen módon lehetővé válik, hogy a kisiskolások elemi szintű anyanyelvi ismereteikhez egy sokrétű és elnyújtott tapasztalatszerző tevékenység eredményeképpen juthassanak, s - az eddig megszokott gyakorlattól eltérően - az absztrakt szintű ismeretek (pl. a szófajtan) átkerüljenek a felső tagozat, sőt a középiskola tananyagába. A bevezető és a kezdő iskolaszakaszban a biztonságos nyelvhasználat megalapozását támogató tapasztalatszerzés fő nyelvészeti témái a hangtan és a stilisztika területéről származnak: a beszédhangok és a beszéddallam, valamint a szavak és kifejezések stílusértéke a vizsgálódás fő terepe, mely lehetőséget kínál néhány alapvető nyelvhelyességi és helyesírási szabályszerűség felismerésére és gyakorlására is. Mivel a tapasztalatszerzés feltételeit a beszéd, az olvasás-szövegértés és az írásírás használat kínálja a legtermészetesebben, a gyermekbarát képességfejlesztő programban az anyanyelvi fejlesztés feladatai és tevékenységei nem elkülönülten, önálló tartalmi egységként jelennek meg, hanem a **tapasztalatszerzés az anyanyelvről** a beszédfejlesztés, a szövegértés és az írásírás használat szolgálatában áll, s az adott fejlesztési terület tartalmába integrálódik. A program szakít az egy tankönyvre épülő oktatás gyakorlatával. Megvalósításához a metodikai elágazásokat, illetve változatokat, valamint a differenciált fejlesztést kiszolgáló *modul-rendszerű*, több elemből álló, gazdag tanulói taneszköz - rendszer tartozik.

❖ **Életpálya-építés**

Az életpálya-építés programterv kiemelten kezeli az „énkép, önismeret; hon -és népismeret; tanulás, testi és lelki egészség; felkészülés a felnőtt lét szerepeire” területeket. Célszerűen írja le a tartalmakat és a megvalósításhoz ajánlott tevékenységeket, amelyek egyben az információs és kommunikációs kultúra megalapozását is szolgálják.

Célok és feladatok

A programcsomag célja a tanulók énképének gazdagítása, önértékelésének formálása, fejlesztése. Ennek érdekében fejlesztjük a szabálykövető és kritikai gondolkodást, az együttműködési képességeket. A sikeres életpálya-építés egyik legfontosabb feltétele az egyéni adottságok, készségek, képességek ismerete. Célja a manuális és manipulációs adottságok, továbbá az intellektuális képességek feltárása

A program során ismerkedjenek meg népünk kulturális örökségével, hagyományaival, speciálisan a hagyományos mesterségekkel, népszokásokkal. A természeti környezet változásainak bemutatása mellett célja a természet és az ember viszonyának megfigyeltetése. Fel kell ismertetni, hogy a természet körforgásába harmonikusan beilleszkedő ember minden cselekedetével felelős környezete védelméért, a fenntartható fejlődésért. Az egész „életen át tartó tanulás” ma már nem csupán egy jól hangzó pedagógiai frázis. A jövő felnőttjének egyre több olyan kihívásra kell rugalmasan reagálnia, megtalálva a saját és a környezete nyújtotta lehetőségeket. Ehhez szüksége van ismereteinek bővítésére, képességeinek fejlesztésére. A tanulók tegyenek szert egyre nagyobb önállóságra a tanulás terén. Szerezzenek tapasztalatot és ismerjék meg a számukra leginkább eredményes tanulási módszereket, sajátítsanak el különböző tanulási technikákat. Az így megszerzett tudást legyenek képesek alkalmazni különböző helyzetekben. Fejlesztteni kell döntéshozatali, problémamegoldó képességüket, meg kell ismertetni konfliktusmegoldó technikákkal. A sikeres felnőtt lét alapja az egészség megőrzése, a harmonikus, kiegyensúlyozott életvitel. Ki kell alakítani a pozitív beállítódásokat, magatartásokat és az egészségmegőrzéshez szükséges cselekvéseket, szokásokat. Fel kell tárnai a testi adottságokat, fizikai képességeket, a fogyatékkal élők iránti elfogadó magatartást meg kell erősíteni. Ismerjék meg az egészséget károsító és veszélyeztető tényezőket, a megelőzés és elkerülés lehetőségeit. A felnőtt lét szerepeire való felkészülést speciálisan szolgálja a munka világról szerzett ismeretek és tapasztalatok együttese. A különböző tevékenységek során minél szélesebb körű tapasztalatra és ismeretre tegyenek szert az egyes foglalkozásokkal kapcsolatban. Legyen alkalmuk személyes tapasztalatszerzésre, találkozásra felnőttekkel. Az ismert, gyakori szakmák mellett cél, hogy minél több „különleges” foglalkozást is megismerjenek, így is segítve a későbbi pályaválasztást. Emellett kiemelten kell kezelni a környék adottságainak, lehetőségeinek megismerését, hiszen elsősorban a lakóhely lehetőségeit és kínálatát figyelembe véve tudja a jövőt tervezni.

A fejlesztés területei

A fejlesztést a hat évfolyamon keresztül végighúzó területeken kell végezni. Ezek felölelik a gyermek életének legfontosabb tevékenységeit, melyek az életpálya-építés általános és speciális feladatainak megoldásához járulnak hozzá.

A fejlesztés általános területei

1. Ön-és társismeret

A tanuló külső és belső tulajdonságai megismertetése, a változás és fejlődés észrevétele önmagán és társain. Tapasztalatszerzés saját szerepeiről a kortársakkal és a felnőttekkel való viszonyában. A pozitív énkép formálása, a szándékok és attitűdök alakítása.

2. Éljük az életet!

A tanuló szűkebb és tágabb környezetének, mindennapi élethelyzeteinek megismerése, megélése. A család, az iskola és a lakóhely, tágabban a nemzet szokásainak, hagyományainak tevékeny, tapasztalatokon alapuló megismerése.

3. A természet: a mi világunk

A lakóhely és környéke természeti értékeinek, élőhelyeinek, az élővilág megismerése az egyén felelős magatartásának kialakításával. Annak észrevétele, hogy az ember minden cselekedete hatással van környezetére. A természet és az ember kapcsolatának megtapasztalása, annak felismerése, hogy az ember a természet része.

4. Egészséges életmód

Az egészségmegőrzés szerepének megismerése az ember életében, az egyéni felelősségtudat kialakítása. Testi és lelki higiénés ismeretek. Az egészségkárosító tényezők elkerülésének módjai.

5. Hősök, példaképek, nagy egyéniségek

A tanuló az elsődleges mintától (anya) a jelenkori ismert személyiségeken és a történelmi múlt nagy alakjait megismerve példákat kap az életutak megtervezéséhez, tulajdonságokkal és tettekkel, döntésekkel való azonosuláshoz.

6. Tanulásmódszertan

Az élethosszig tartó tanuláshoz szükséges képességek fejlesztéséhez tanulási szokások, módszerek megismerése, az egyéni sajátosságokhoz igazodó technikák elsajátítása és alkalmazása.

A fejlesztés speciális területei

A felsőbb évfolyamokon kiemelten kezelt pályaaorientációt az első hat évfolyamon a legkülönbözőbb foglalkozások megismerésével készítjük elő. Az első két évfolyamon kézműves foglalkozásokon tapasztalatokat szereznek a hagyományos népi mesterségekről. 3-4. évfolyamon a mindennapjainkat segítők és a közvetlen környezetükben dolgozók munkájával ismerkednek meg. 5-6. osztályban a tanulók történelmi tanulmányaikhoz kapcsolódva az egyes szakmák alakulását kísérik figyelemmel a különböző korokban.

A fejlesztés megvalósításának lépései

A program a NAT műveltségterületeit felhasználva, az ebben megjelölt tartalmakat eszközként használva fejleszti a megjelölt képességeket, miközben átadja a műveltségterületekben meghatározott tartalmakat is.

A felhasznált műveltségterületek:

Ember és társadalom
Ember a természetben
Földünk és környezetünk

Művészetek
Életvitel és gyakorlati ismeretek
Testnevelés és sport

A tanterv évfolyamonként meghatározza a témaköröket és megjelöli az egyes modulok feldolgozása során lefedett fejlesztési feladatokat műveltségi területenként. Az egyes évfolyamokon közvetített fejlesztési feladatok az életpálya-építés fejlesztési céljainak megfelelően horizontálisan és vertikálisan is egymásra épülnek, de az egyes témakörök egymástól függetlenül is értelmezhetők. Fontos mind a tevékenységekben, mind az értékelésben a konkrét, egyéni képességek és sajátosságok figyelembevétele.

A fejlesztés várható eredményei

A program során gazdagodik és formálódik a tanuló énképe. Tapasztalatot szerez kommunikációs, együttműködési és szervezési készségeiről. Megismeri egyéni adottságait, készségeit, képességeit. Fejlődik a kritikai gondolkodása. Megismeri népünk kulturális örökségeit, hagyományait, a hagyományos mesterségeket, népszokásokat. Ismeri a természeti környezet változásait, képes lesz következtetéseket levonni megfigyelései alapján. Felismeri, hogy a jövő szempontjából kiemelt jelentősége van a környezetével harmóniában élő felnőtt létnek. Képessé válik az önálló tanulásra, alkalmazza a számára leginkább eredményes tanulási módszereket, tanulási technikákat. Fejlődik döntéshozatali, problémamegoldó képessége, alkalmazza a különböző konfliktusmegoldó technikákat. Szokássá válnak az egészségmegőrzéshez szükséges cselekvések. Kialakulnak pozitív beállítódások, magatartások és szokások, erősödik a fogyatékkal élők iránti elfogadó magatartás. Ismeri az egészséget károsító és veszélyeztető tényezőket, a megelőzés és elkerülés lehetőségeit. A különböző tevékenységek során széleskörű tapasztalatra és ismeretre tesz szert az egyes foglalkozásokkal kapcsolatban. A „hagyományos” szakmák mellett megismer több „különleges” foglalkozást. Megismeri lakóhelye adottságait, lehetőségeit.

Célzott képességek, kompetenciák, amelyeket a fejlesztés fókuszába kell állítani:

Szociális kompetenciák

A személyiség önvezérlő képessége: A belső igények felismerése és megfogalmazása.

Realitásérzék: Törvények és szabályok betartása.

Szenzibilitás: Az egyes tettek következményeinek belátása, a társak igényeinek, problémáinak figyelembe vétele.

Szociális extenzivitás: A társadalmilag elfogadott magatartási normák betartása csoporton belül.

A legitimitás vizsgálata: A deviancia felismerése, elhatárolódás a szélsőséges magatartástól. Önismeret. Reális és pozitív énkép – A reális énképhez minél közelebb álló éniideal kialakítása. Önbecsülés. Önkontroll. Önmotiválás. Szerepvállalás. Kooperativitás. Kötelezettségvállalás. Egyéni arculatformálás. Stratégiaalkotás és –megvalósítás.

Információkezelés: információszerzés, információfeldolgozás, eszközhasználat. Hatékony kommunikáció.

Gondolkodási képességek.

Az értékelés elvi alapjai

Az értékelés során kiemelt szerepet kap az önértékelés. A tanuló a modulok feldolgozása során saját magáról, a társaihoz és a feladathoz való viszonyulásairól kapott benyomásokat rögzítve folyamatosan megfigyeli és értékeli teljesítményét az egyes modulokhoz kapcsolódó portfóliós értékelés segítségével. Így képet kap a tanulási folyamat egyes lépései mellett a képességeinek, attitűdjeinek változásairól, fejlődéséről. Az önértékelést árnyalja, kiegészíti a társak értékelése, melynek során a tanuló értékeli társai munkáját, de őt is értékeli társai. A pedagógus folyamatos szóbeli és írásbeli szöveges értékelést alkalmazva értékeli a tanuló munkáját, fejlődését a témakörönként meghatározott képességfejlesztési fókuszok mentén. Mivel az életpálya-építés kompetencia fejlesztése során eszközként használjuk az egyes műveltségterületek által meghatározott tartalmakat, ismereteket, így azok elsajátítása az egyes tantárgyakon belül kerül értékelésre. Az egyes szakaszok végén (bevezető, kezdő és alapozó) kompetenciaalapú mérésekkel mutatjuk ki a program hatékonyságát.

❖ Információs és Kommunikációs technológia

A programcsomag egy adott céllal létrejövő tanulási-tanítási folyamat megvalósítását szolgáló teljes eszközrendszer. A különféle taneszközök mellett magában foglalja a folyamat megtervezését, megszervezését és értékelését segítő eszközöket is.

Az oktatási programcsomag olyan tágran értelmezett tantervi rendszer, amely az iskolarendszer egésze vagy az egyes iskolák, illetve a tanító pedagógusok számára adja meg a tanítás-tanulás tartalmát és eszközeit. Ez a tartalom tehát – széles értelemben – nem azonos a tananyaggal, annál több.

A tanítás-tanulás tartalma és folyamata a tananyagon kívül tartalmazza a célokat, a követelmények rendszerét, a tanulói tevékenységeket, a fejlesztési feladatokat, az oktatási modulokat, a tanítási-tanulási folyamatok leírását, s még számtalan más olyan elemet, amely a tanítás-tanulás tervezése, kivitelezése és értékelése számára tartalmi szempontból egyáltalán szóba jöhet.

Az oktatási programcsomag legfőbb funkciója a tanítási-tanulási folyamatok segítése. Nem jogi szabályozó eszköz tehát, hanem tartalmi, egy oktatási programcsomag, amely minden esetben választható. Ha egy pedagógus választotta, s ennek megfelelően végzi munkáját, akkor sem „törvénykönyv” a számára, bármely részét, egységét megváltoztathatja, kreatív módon átalakíthatja.

A felhasználási kereteket tekintve a programcsomag lehet:

- egy műveltségterülethez / tantárgyhoz / illetve ezeken belül egy-egy részterülethez kapcsolható;
- integrált jellegű, vagyis átfoghat több műveltségterületet és/vagy több tantárgyat;
- kereszttantervi jellegű, vagyis irányulhat valamilyen fejlesztési cél többféle tartalmi területen való párhuzamos megvalósítására és
- tanórán kívüli keretek között is megvalósítható.

Tartalmi szempontból állhatnak a középpontjában:

- az ismeretek és tudástartalmak;
- a fejlesztendő képességek és kompetenciák;

- a megvalósítandó tevékenységek és
- mindezek különféle kombinációi is.

Jellemzői, hogy:

- választható;
- folyamatosan fejleszhető;
- modulszerkezetű;
- lehetőséget biztosít a módszertani kultúra megújítására, a tanulók differenciált fejlesztésére, az egyéni ütemben való haladásra;
- részletes;
- konkrét.

Az oktatási programcsomagok típusai:

- átfogó – a közoktatás több évfolyamát és tantárgyát érinti;
- részterületre vonatkozó – a közoktatás valamely szakaszát, illetve műveltségterületét érinti.

A programcsomagok felmenő rendszerben kerülnek bevezetésre. A kompetencia-alapú programcsomagok bevezetése segítséget nyújt a **nem szakrendszerű** oktatás bevezetésére is az alábbiak szerint:

a) Az oktatás szakaszai

Az alapfokú nevelés-oktatás szakasza az iskolai oktatás első évfolyamán kezdődik és a nyolcadik évfolyamának végéig tart. Ez a szakasz lényegében megegyezik az általános iskola évfolyamainak a számával, vagyis a gyakorlatban az alapfokú nevelés-oktatás szakaszainak feladataira, annak végrehajtására az általános iskola a hivatott.

Az alapfokú nevelés-oktatás szakaszait a közoktatásról szóló törvény további négy részre tagolja. Ez a tagolás a gyakorlatban két-két évfolyamonként határoz meg további részeket:

- az első-második évfolyam a bevezető,
- a harmadik-negyedik évfolyam a kezdő,
- az ötödik-hatodik évfolyam az alapozó,
- a hetedik-nyolcadik évfolyam pedig a fejlesztő szakasz.

A bevezető, a kezdő és az alapozó szakasz feladatai végrehajtásának megtervezésénél jelentős szerepet játszik a közoktatásról szóló törvénynek az a rendelkezése, amely az itt folyó oktatást felosztja szakrendszerű oktatásra és nem szakrendszerű oktatásra. Annak a kérdésnek az eldöntéséhez, hogy mit kell szakrendszerű oktatásnak tekinteni, segítséget nyújt a közoktatásról szóló törvény 121.§-a (1) bekezdésének 34. pontja, amely értelmezi ezeket a fogalmakat.

Ezek a fogalmak abból indulnak ki, hogy az ismeretek átadása milyen közreműködő, közreműködők körével valósul meg. Ez a megkülönböztetés a szakmai hagyományokra épül, amely szerint hagyományosan az iskolai oktatás első-negyedik évfolyamán a tanító készíti fel a tanulókat. A tanítói szakképzettség feljogosítja a tulajdonosát arra, hogy valamennyi ismeretanyagot átadja a tanulók részére. Ez a megoldás visszahat az

oktatásszervezésre, nevezetesen az ismeretközlés felépítését oly módon kell összeállítani, hogy a tanítói szakképzettséggel rendelkező alkalmas legyen a közlésére.

A Nemzeti alaptanterv 2007. júliusi módosítása „beemeli” a dokumentumba a kulcskompetenciákat és a szakrendszerű oktatást, ennek megfelelően átdolgozza az egységes alapokra épülő differenciálást és változatlanul tizenegy műveltségi területre osztva határozza meg az iskola feladatait. Az egyes iskolák tantárgyi rendszerét a műveltségi területek figyelembevételével a helyi tantervek állapítják meg. *Pedagógiai értelemben az első hat évfolyam egységes.*

b) Kiemelt fejlesztési irányok

A 10–12 éves korú tanulók vonatkozásában a célzott készség-képesség területek az alábbiak:

- *Alapkészségek: olvasáskészség, íráskészség, elemi számolási készség*, elemi rendszerező képesség és elemi kombinatív képesség. *Az olvasáskészség*, vagyis a szövegértő, élményszerző olvasás kritikus feltétele az optimálisan fejlett, optimális használhatóságú olvasáskészség (olvasástechnika). Amíg a betűző olvasáskészséget nem tudjuk gyakorlott olvasáskészséggé fejleszteni, addig az olvasásképesség, a szövegértés továbbra sem sajátítható el.
- *Az íráskészség* a kézírással működő írásbeli kifejezés, közlés kritikus feltétele, amely a tevékeny iskolai tanulás ma még nélkülözhetetlen eszköze. Gyakorlottság szerint kétféle íráskészség létezik: rajzoló és kiírt íráskészség. A jól működő rajzoló íráskészséggel a nyelv milliónyi szavának bármelyikét le tudjuk írni. Ez a fajta íráskészség azonban csak nagyon lassú, a betűk rajzolására koncentráció irást tesz lehetővé, gyakorlati célra használhatatlan. Mivel a 4-5. évfolyamon már használni kellene az íráskészséget, gyakorlatlansága miatt alig olvashatóvá esik szét. Épp ebből a problémából kiindulva célszerű az iskolákban az 5., 6. évfolyamokon több gondot fordítani a kiírt íráskészség kifejlesztésére is.
- *Az elemi számolási készség* összefoglaló megnevezés alatt a számírás készségét, a mértékegység-váltás és a négy alpművelet 100-as számkörbeli készségeit értelmezzük. Belátható, hogy ezeknek az elemi készségeknek az optimális kiépülése és gyakorlottsága nélkül bizonytalan alapokra épül a matematika tanítása, a kutatások pedig azt mutatják, hogy ebben az életkorban az elemi számolási készség fejlettsége szorosan összefügg az intelligencia fejlettségével. Vagyis ezeknek az elemi készségeknek az optimális szintű elsajátítása kulcsfontosságú feladat. Ennek az a feltétele, hogy ismerjük az optimális elsajátítás kritériumait és az azokhoz viszonyítva elért szinteket.
- *Az elemi rendszerező képesség*, az elemi kombinatív képesség (annak elemi írásbeli szintje) iskolai adatai segíthetik az iskolai fejlesztőmunka irányainak kijelölését.

c) Műveltségterületek és tantárgyak a nem szakrendszerű oktatásban

- Az alapozó funkció tartalmának és hatékonyságának a növelése elsősorban *a magyar nyelv és irodalom, valamint a matematika műveltségi területeken* (tantárgyknál) leginkább indokolt. A magyar nyelv és irodalom tantárgy magában foglalja – többek között – a kommunikációs képességeket, a szövegértést–olvasást, míg a problémamegoldás elsősorban a matematika tantárgyhoz köthető.

- *Új tantárgyakat nem kell létrehozni a meglévők terhére*, de az iskolának a helyi tanterv eredményeinek elemzése alapján, az elvárt teljesítménytől elmaradók felzárkóztatásából, illetve olyan készség és képességfejlesztésből kell kiindulnia, amelyet a meglévő helyi tantervében rögzített tantárgyakon belül – azok belső tartalmi és időarányainak a megváltoztatásával is – megvalósíthat, és amely később a további sikeres tanulás előfeltétele lehet.
- *A meglévő tantárgyak* tantervében azokat a tanítandó tartalmakat szükséges megjelölni, amelyek a nem szakrendszerű időszakra vonatkoznak. A legfontosabb cél az, hogy a jelenleginél nagyobb lehetőségeket kapjon az alapvető készségek és képességek fejlesztése. lapján. Nem egyszerűsödhet le a feladat megoldása azonban két tantárgy óraszámára, illetve arra, hogy csak pl. a magyar és matematika órákon belül történik majd meg a nem szakrendszerű oktatás.
- *A kis óraszámokkal rendelkező tantárgyaktól* időkeret elvonása nem indokolt, hiszen éppen ezeknek a tantárgyaknak lehet nagyon is fontos szerepe az alapvető készségek, képességek fejlesztésében (pl. egy témahéten, vagy a projektoktatás formájában feldolgozott tananyagrészek elmélyítésével, a sikerorientált készség-képességfejlesztés során) hiszen a nem szakrendszerű oktatásban erőteljes hangsúlyt kapnak a személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.
- *Nívócsoportok* létrehozása ott indokolt, ahol egy adott iskolában, egy adott osztályon belül az elvárt teljesítménytől elmaradók magas száma ilyen módon igényli leginkább a felzárkóztatást. A „nívócsoportban” való foglalkoztatás megszervezése ebben az esetben pl. a *felzárkóztatásra szoruló* és az adott tantárgyhoz kötött fejlesztésben *élenjárók* fejlesztése érdekében differenciálhat bizonyos időtartamon belül, pl. egy félévre tervezett módon.

d) Taneszközök

A nem szakrendszerű oktatás *nem igényel külön taneszközöket*. Ennek a pedagógiai feladatnak a megoldása nem kötődik tankönyvhasználathoz. Az egyéni tanulói elmaradás feltárt területei szerint a differenciált foglalkoztatáshoz a pedagógus egyéni módszertani kultúrája, mesterségbeli tudása adhat garanciát.

5. 1. Tanítási órákon e cél elérését az alábbi módszerek és szervezeti formák segítik:

- ✿ Az első évfolyamon a szociálisan hátrányos helyzetű, beilleszkedési, magatartási, tanulmányi problémákkal küzdő tanulókat kiemelten figyelemmel kísérik.
- ✿ A nevelők az egyes szaktárgyak tanítási óráin előnyben részesítik az egyéni képességekhez igazodó munkaformákat, így – elsősorban a gyakorlásnál, ismétlésnél – a tanulók önálló és csoportos munkájára támaszkodnak.
- ✿ A nem szakrendszerű oktatást az 5. és 6. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom, matematika és a rajz és vizuális kultúra tantárgyak keretében vezetjük be megfelelő képzettségű pedagógusok bevonásával.

A nem kötelező tanítási órák keretében a tehetséggondozást és a felzárkóztatást az alábbiakkal segíti az intézmény:

- ✿ Az 1 – 4. évfolyamon az egyes tantárgyakból gyenge teljesítményt nyújtó tanulók képességeinek fejlesztésére felzárkóztató órákat tartunk.

- ✿ A 8. évfolyamon a továbbtanulás, a középiskolai felvétel elősegítésére a gyenge eredményt elérő tanulók részére felzárkóztató, a jó eredményt elérő tanulók részére képességfejlesztő órákat tartunk.

5. 2. Tanítási órákon kívüli tevékenységek a nevelési és oktatási célok megvalósítását segítik.

✿ Diákönkormányzat

A tanulók és tanulóközösségek érdekeinek képviselőjére, a tanulók tanórán kívüli szabadidős tevékenységére az iskolában diákönkormányzat működik. Az iskolai diákönkormányzat munkáját a 4 - 8. osztályokban megválasztott küldöttekből álló diák – önkormányzati vezetőség irányítja. A diákönkormányzat tevékenységét az intézmény igazgatója által megbízott nevelő segíti.

✿ Napközi otthon, tanulószoba

Településünkön eddigi tapasztalataink szerint igény van délutáni foglalkozások megszervezésére.

Ennek lehetséges módjai:

- 1 - 4. évfolyamon napközis foglalkozás;
- 5 - 8. évfolyamon tanulószobai foglalkozás.

A napközi és a tanulószoba társadalmi és szociális igényeket elégít ki, a legrászorultabbak, a veszélyeztetett és hátrányos helyzetű tanulók számára biztosítja a kultúrát, egészséges étkezést és a másnapra történő felkészülést, tanulást.

Feladatok, elvárások e téren:

- egyre önállóbb munka;
- munkarend betartása, betartatása;
- napközis / tanulószobás / nevelők és osztálytanítók, szaktanárok közötti szorosabb munkakapcsolat kiépítése;
- a napközis / tanulószobás / nevelő folyamatosan ellenőrizze a képesség szerinti felkészülést, ha szükségét látja, segítsen a tanulóknak;
- az írásbeli házi feladatok mennyiségi és minőségi ellenőrzése.

✿ Tehetséggondozó és képesség kibontakoztató foglalkozások

Az egyéni képességek minél jobb kibontakozását, a tehetséges tanulók gondozását, valamint a gyengék felzárkóztatását az egyes szaktárgyakhoz kapcsolódó tanórán kívüli tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások segítik. Ezek indításáról – a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanév elején az iskola nevelőtestülete dönt.

✿ Erdei iskolai foglalkozások

Az intézmény pályázatok útján tudja biztosítani az erdei iskolai foglalkozások megszervezését.

A foglalkozások a gyakorlatban segítik a nevelési – oktatási célok minél sokoldalúbb és szemléletesebb elsajátítását, amely magában foglalja:

- A természet minél teljesebb körű megismerését;
- A környezetvédelmét;
- A környezet veszélyeivel szembeni védekezést (pl.: kullancscsípés, napszúrás stb.);
- Az egészséges életmódra nevelést;
- A közösségformálást, munkára nevelést;
- Társak segítése;
- A tanultak alkalmazása az iskolai és a mindennapi életben.

Az erdei iskolai foglalkozások - a napi 3 tanítási óra idejét meghaladják - szorgalmi időben tanítási napnak számítanak.

Az erdei iskolai foglalkozásokon a részvétel önkéntes, az esetlegesen felmerülő többlet költségeket a szülőknek kell kifizetniük.

A pályázatok megírásáról, benyújtásáról és a programok végrehajtásáról az intézmény pedagógusai és vezetője gondoskodik.

☼ **Iskolai sportkör**

Az iskolai sportkör tagja az iskola minden tanulója. Az iskolai sportkör a tanórai testnevelés órákkal együtt biztosítja a tanulók mindennapi testedzését, valamint a tanulók felkészítését a különféle sportágakban és az iskolai és iskolán kívüli sporttevékenységekre.

☼ **Szakkörök**

A különböző szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztését szolgálják. A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek művésziek, technikaiak, szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi alapján is. A szakkörök indításáról a felmerülő igények és az iskola lehetőségeinek figyelembe vételével – minden tanév elején – a nevelőtestület dönt.

☼ **Tanulmányi kirándulások**

Az intézmény nevelői a tantervi követelmények teljesülése, a nevelőmunka elősegítése céljából az osztályok számára évente egy alkalommal tanulmányi kirándulást szervezhetnek.

A tanulmányi kiránduláson való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fizetniük.

Amennyiben a tanulmányi kirándulás időtartama meghaladja a 3 tanítási órát, úgy azt tanítási napként kell figyelembe venni az osztálynapló vezetésénél.

A tanulmányi kiránduláson nem részvevő tanulók felügyeletéről az intézménynek kell gondoskodnia

☼ **Szabadidős foglalkozások**

A szabadidő hasznos és kultúrált eltöltésére kívánja a nevelőtestület a tanulókat felkészíteni, hogy a szülők anyagi helyzetéhez igazodva különféle szabadidős programokat szervezzenek / pl.: túrák, kirándulások, táborok, színház- és múzeumlátogatások, klubdelutánok, táncos rendezvények stb. /.

A szabadidős rendezvényeken való részvétel önkéntes, a felmerülő költségeket a szülőknek kell fedezniük.

☼ **Iskolai könyvtár**

A tanulók egyéni tanulását, önképzését a tanítási napokon látogatható iskolai könyvtár segíti. A könyvtárban rendelkezésre állnak az önálló ismeretszerzést, a házi feladatok megoldását és a szórakozást, a szabadidő hasznos eltöltését segítő dokumentumok a tanuló ifjúság és az intézmény alkalmazottai számára.

A szakmai munkaközösségek kidolgozták a **kötelező és az ajánlott irodalmak jegyzékét**, az alábbiak szerint:

1-2. osztály:

- Ablak – Zsiráf Képes gyermek lexikon
- Szókereső – Szófejtő - segédkönyv
- Varga Katalin: Gógös Gúnár Gedeon
- Varga Katalin: Mosó Masa mosodája
- Miler, Zdenek: Kis Vakond sorozat – *ajánlott*

3. osztály:

- Benedek Elek meséi vagy Illyés Gyula: Hetvenhét magyar népmese
- Milne, A.: Micimackó – *ajánlott*

4. osztály:

- Móra Ferenc: Kincskereső kisködmön
- Knight, Eric: Lassie hazatér – *ajánlott*
- Kastner, Erich: A két Lotti – *ajánlott*

5. osztály

- Molnár Ferenc: A Pál utcai fiúk
- Saint – Exupery, Antoine de: A kis herceg – *ajánlott*

6. osztály:

- Gárdonyi Géza: Egri csillagok
- Fekete István: A koppányi aga testamentuma – *ajánlott*

7. osztály:

- Jókai Mór: A kőszívű ember fiai
- Mikszáth Kálmán: Szent Péter esernyője – *ajánlott*
- Mikszáth Kálmán: A Noszty fiú esete Tóth Marival – *ajánlott*

8. osztály:

- Móricz Zsigmond: Légy jó mindhalálig
- Shakespeare, William: A vihar, Hamlett, Othello, A szentivánéji álom – *ajánlott*

A kötelező és ajánlott olvasmányokat lehetőleg elektronikus adathordozón (videokazetta, CD-ROM) is biztosítani kell, lehetővé téve ezzel a tantárgyi koncentrációkat.

A kötelező és ajánlott olvasmányok megfelelő számáról az intézmény **köteles gondoskodni**.

☼ Hit- és vallásoktatás

Az intézményben a területileg illetékes, bejegyzett egyházak – az iskola nevelő-oktató tevékenységétől függetlenül – hit- és vallásoktatást szervezhetnek. A hit- és vallásoktatáson való részvétel a tanulók számára önkéntes.

5. 3. A tehetség, a képesség kibontakoztatását segítő tevékenységi formák

- ☼ az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulási –tanítási folyamat megszervezése;
- ☼ a nem kötelező tanórán kívül tanulható tantárgyak tanítása;
- ☼ tehetséggondozó foglalkozások;
- ☼ iskolai sportkör;
- ☼ szakkörök;
- ☼ versenyek, vetélkedők, bemutatók / szaktárgyi, sport, kulturális stb. /;
- ☼ a szabadidős foglalkozások egy része / pl.: színház- és múzeumlátogatások /;
- ☼ az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata.

5. 4. A szociális hátrányok enyhítését szolgáló tevékenységek

- ☼ Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulási –tanítási folyamat megszervezése;
- ☼ felzárkóztató órák;
- ☼ napközi otthon;
- ☼ tanulószoba;
- ☼ felzárkóztató foglalkozások;
- ☼ az iskolai könyvtár eszközeinek egyéni vagy csoportos használata;
- ☼ a számítógépek használata;
- ☼ a nevelők és a tanulók segítő, személyes kapcsolatai;
- ☼ a szülők, a családok nevelési gondjainak segítése;
- ☼ családlátogatások;
- ☼ iskolai gyermek- és ifjúságvédelmi felelős nevelő tevékenysége.

5. 5. A beilleszkedési, magatartási, tanulási nehézségek enyhítését szolgáló tevékenységek

- ☼ szoros kapcsolat a helyi óvodával, a Nevelési Tanácsadóval és a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottsággal;
- ☼ a gyermek személyiségének átgondolt és reális megítélése;
- ☼ a tanuló testi – lelki állapotának minél teljesebb felmérése;
- ☼ ok – okozati összefüggések feltárása;
- ☼ helyes konfliktuskezelés;
- ☼ pozitív légkör kialakítása;
- ☼ az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulási –tanítási folyamat megszervezése;
- ☼ felzárkóztató órák;
- ☼ napközi otthon;
- ☼ tanulószoba;
- ☼ felzárkóztató foglalkozások;
- ☼ a nevelők és a tanulók személyes kapcsolatai;
- ☼ családlátogatások;
- ☼ a szülők, a családok nevelési gondjainak segítése.

5. 6. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő tevékenységi formák

- ☼ szoros kapcsolat a helyi óvodával, a Nevelési Tanácsadóval és a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottsággal;
- ☼ ingergazdag környezet kialakítása;
- ☼ a gyermek személyiségének átgondolt és reális megítélése;
- ☼ a tanuló testi – lelki állapotának minél teljesebb felmérése;
- ☼ ok – okozati összefüggések feltárása;
- ☼ az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulási –tanítási folyamat megszervezése;
- ☼ felzárkóztató órák;
- ☼ napközi otthon;
- ☼ tanulószoba;
- ☼ felzárkóztató foglalkozások;
- ☼ negatív környezeti hatások kiszűrése;
- ☼ a részképesség kiesések lehetőség szerinti korrigálása;
- ☼ a nevelők és a tanulók személyes kapcsolatai;
- ☼ családlátogatások;
- ☼ a szülők, a családok nevelési gondjainak segítése.

5. 7. Etnikai program

Az Oktatási Minisztérium Kisebbségi Főosztályának jóváhagyása alapján 1995-től intézményünkben etnikai program oktatása folyik.

A tervezet tartalmazza az etnikai kisebbséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő etnikai kisebbség kultúrájának megismerését szolgáló tananyagot is.

A tervezet iskolánk helyi tantervének szerves része.

6. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka ellenőrzési, értékelési, mérési rendszere

Az ellenőrzés, értékelés és mérés a tanítás – tanulás folyamatában, mint alapvető alkotóelem szerepel. A nevelőnek nagy szüksége van arra, hogy a folyamat minden fázisában meggyőződjön arról, hogy a tanulók milyen mértékben sajátították el az ismereteket és készségeket.

6. 1. A tanulók tudásának ellenőrzésére és mérésére az alábbi formákat alkalmazzuk:

- ✿ **A tanulók munkájának ellenőrzése folyamatos megfigyelése:** az egész tanítási – tanulási folyamatban folyamatosan történik. A tanulók minden „megmozdulását” figyeljük, bár ezeket nem minden esetben osztályozzuk, de figyelembe vesszük az értékelésnél.
- ✿ **A tanulók ismereteinek szóbeli ellenőrzése / feleltetés /:** a feleltetés alkalmával nemcsak azt kell megfigyelni, hogy mennyit és mit tud a felelő, hanem azt is, hogy az ismereteket mennyire képes önállóan felhasználni, mennyire képes saját szavaival elmondani.

A szóbeli ellenőrzés történhet:

- beszélgetés / kérdés – felelet / formájában;
- a tanulók összefüggő szóbeli feleletei alapján.

A szóbeli ellenőrzés követelményei:

- minél több tanulót aktiváljon;
 - a feleltetés terv alapján történjen;
 - a tanulók önállóan feleljenek;
 - a gyengébb tanulókat többször feleltessük, mint a jókat;
 - a feleletekről bírálatot kell mondani.
- ✿ **Az ismeretek ellenőrzése írásbeli és gyakorlati munkák alapján:** az írásbeli ellenőrzés eredménye a tanulók tudásának rögzített dokumentuma. A tanuló önálló írásbeli munkája nem mindig nyújt valós képet tudásáról.
- Felmérő dolgozatok:* a reál- és humán tantárgyakból tanév elején és végén.
- Röpdolgozatok:* a lényeglátást és az alapfogalmak ismeretét kéri számon.
- Iskolai dolgozatok:* minden tanulónak ugyanazt a nehézséget kell leküzdenie.
- Feladatlapos ellenőrzés – témazáró dolgozatok / tantárgyvizsg /:* témakörök lezárására szolgálnak.

Az ismeretek, készségek ellenőrzése a készségtárgyakból többnyire gyakorlati munkák útján történik.

6. 2. A tanulók tudásának értékelése

6.2.1. A gyermekek szöveges értékelése az általános iskola kezdő szakaszában:

- ✿ A pedagógiai értékelés lényege a viszonyítás, - viszonyítás a követelményekhez, a tanuló korábbi teljesítményéhez, a társakhoz.
- ✿ Az értékelés információkat ad a célok megvalósulásának mértékéről és szintjéről.
- ✿ Az értékelést olyan folyamatnak is tekinthetjük, amelyben összefüggéseket keresünk a célok, a folyamat és az adott, aktuális állapot között.

Az értékelés kifejezhető:

- ❖ Metakommunikációs jelzésekkel;
- ❖ Szóbeli vagy írásbeli véleménnyel;
- ❖ Pontozással;
- ❖ Százalékértékkel;
- ❖ Szimbólumokkal;
- ❖ Tárgyakkal stb.

Az értékelés funkciói:

- ✿ Diagnosztikus, prognosztikai, korrekciós funkció, amely fontos információkat ad a pedagógusnak a helyzetfelméréshez, a csoport és az egyén tanulási folyamatainak tervezéséhez.
- ✿ Formatív, fejlesztő, szabályozó funkció, amely a tanulás folyamatához, annak korrekciójához ad segítséget pedagógusnak, szülőnek, diáknak.
- ✿ Szummatív funkció, megerősítés, visszacsatolás, szelekció, amely egy-egy tanítási-tanulási periódus végén regisztrálja az eredményeket, a pedagógusnak, szülőnek, tanulónak ad információkat.

A szöveges értékelés mindhárom funkciót képes árnyaltan és differenciáltan ellátni.

Lehetővé válik és alapvető elvként a gyakorlatban is érvényesíthető a gyerek érdeklődésének, adottságainak, tulajdonságainak, életkori sajátosságainak, saját fejlődési ütemének, otthoni körülményeinek, pillanatnyi állapotának stb. figyelembe vétele.

A hangsúly az érés, fejlődés, tanulás folyamatjellegének elfogadásán van. A gyermek önmagához képest mért fejlődését állítja a középpontba. Természetesen a követelményekhez viszonyított előmenetele is értékelésre kerül. Az értékelés pillanatnyi állapotot rögzít, (s ez még a minősítéskor is igaz), nyitottságot mutat a gyermek problémái iránt, és a fejlődés lehetőségei iránti bizalmat fejez ki.

A személyre szabott differenciált értékelés is ösztönző hatású, mert a tanuló megtapasztalhatja a tanítónak az ő személyére irányuló figyelmét, pozitív, biztató hozzáállását. Harmonikus viszony esetén a gyermek vágyik arra, hogy megfeleljen a pedagógus elvárásainak, jól teljesítsen.

A szöveges értékelés, mivel a gyermek sokféle tevékenységére, megnyilvánulására reagál, felszínre hoz olyan értékeket is, amelyek nem kifejezetten a tanulási eredményt érintik, de nagyon fontosak a teljes személyiségfejlődés szempontjából. Ezzel a közösség értékrendje is szilárdabbá válik, valamint könnyebben illeszkednek társaik közé a rosszabb tanulmányi eredményű gyerekek is, hiszen elismertté válnak más típusú pozitív értékeik, tulajdonságaik, teljesítményeik is.

A szöveges értékelésnek ki kell fejeznie, hogy a tanuló **kiválóan, jól** vagy csak **megfelelt** az elvárásoknak, esetleg **felzárkóztatásra szorul**. Ez utóbbi esetben a szülők bevonásával értékelni kell a tanuló teljesítményét, fel kell tárni a tanuló fejlődését, haladását akadályozó tényezőket. Minderről, s arról, hogy a felzárkóztatásra milyen segítséget nyújt az iskola, tájékoztatást kell adni.

A tanuló az 1 – 3. évfolyamon csak abban az esetben utasítható évfolyamisméltésre, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudta teljesíteni.

6.2.2. A tanulók értékelése az általános iskola középső és felső szakaszában

A tanulók tudásának ellenőrzése szorosan összefügg az **értékeléssel** / osztályzással / , attól nem választható el a gyakorlatban. Az osztályozásnak nevelő hatásúnak kell lenni. Az értékelésnél először a mérhető dolgokat kell tisztázni. A numerikus értékek csak akkor mondanak valamit, ha mellécsatoljuk a minőségi értékelést is.

A tanulók értékelésének fő szempontjai:

- ✿ Az értékelés és osztályozás célja a tanuló fejlődésének elősegítése.
- ✿ A nevelőnek minél korábban el kell érnie, hogy a tanuló önmaga is képes legyen erőfeszítései eredményeinek értékelésére, teljesítményeinek fokozására.
- ✿ Minden tanulónak lehetőleg minden negyedévben minden tantárgyból legalább két érdemjegye legyen, összefüggő felelete alapján.
- ✿ A tanulónak minden hónapban legalább egy érdemjegye kell, hogy legyen.
- ✿ Az érdemjegyeket minden órán azonnal be kell jegyezni az osztályozónaplóba.
- ✿ Az érdemjegyet a felelővel azonnal közölni kell, rövid indoklással.
- ✿ A tanuló minden érdemjegyeről a tájékoztató füzetben illetve az ellenőrző könyvben értesíteni kell a szülőket.
- ✿ Állandóan ellenőrizni kell az írásbeli dolgozatokat is.
- ✿ Az írásbeli munkákat két héten belül ki kell javítani.
- ✿ Az ellenőrző és osztályozó értekezleteken mellőzni kell mechanikus középáramos elbírálást. Mindig a tanuló fejlődését tekintjük, ezért a későbbi érdemjegyek a döntőbbek. Ez azonban nem jelenti a régebbi érdemjegyek figyelmen kívül hagyását.
- ✿ Az érdemjegyek nevelőeszköznek kell lennie. A tanulók elbírálásának reálisnak kell lennie.
- ✿ Az osztályzatokkal kapcsolatban a nevelőnek érdemi megbeszélést kell tartania a szülőkkel és az osztályközösséggel.

A tanulók tanulmányi előmenetelének értékelésére vonatkozó szempontok:

- ✿ a tanuló tárgyismerete;
- ✿ érdeklődése, figyelme, részvétele az iskolai munkában;
- ✿ fejlődése vagy visszaesése;
- ✿ közösségi munkája;
- ✿ képes-e a tárggyal kapcsolatos problémákat önállóan megoldani;
- ✿ képes-e esetleg órán túli szaktárgyi teljesítményre.

Az 1-2-3. évfolyam tanulóit félévben és év végén szövegesen értékeljük, továbbá a 4. osztályos tanulókat az első félévben.

A felsőbb osztályokban ötfokozatú osztályzat adását alkalmazzuk.

Az előírt követelmények teljesítését az egyes szaktárgyak jellegzetességeinek megfelelően a tanulók szóbeli felelete, írásbeli munkája vagy gyakorlati tevékenysége alapján ellenőrizzük és értékeljük. Az ellenőrzés kiterjedhet a régebben tanult tananyaghoz kapcsolódó követelményekre is.

Az elméleti jellegű tantárgyaknál a tanulók az 1 - 8. évfolyamokon a félév és a tanév végén a követelmények teljesítéséről átfogó írásbeli dolgozatban is tanúbizonyságot tesznek.

A tanulók munkáját egy – egy témakörön belül szóban és írásban is ellenőrizzük.

Az egyes témakörök végén a tanulók az egész téma tananyagát és fő követelményeit átfogó témazáró dolgozatot írnak.

Kiemelten fontos szempontként kezeljük, hogy a tanulók szóbeli kifejezőképességének fejlesztése érdekében minél többször ellenőrizzük a követelmények elsajátítását szóbeli felelet formájában.

Az írásbeli illetve tesztjellegű dolgozatok mérésének, értékelésének %-os határai intézményünkben:

<i>0 % - 33 % = elégtelen</i>	<i>(1)</i>
<i>34 % - 50 % = elégséges</i>	<i>(2)</i>
<i>51 % - 74 % = közepes</i>	<i>(3)</i>
<i>75 % - 90 % = jó</i>	<i>(4)</i>
<i>91 % - 100 % = jeles</i>	<i>(5)</i>

6. 3. A magasabb évfolyamra lépés feltételei:

- ✿ A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha teljesítette az előírt követelményeket az adott évfolyamon minden tantárgyból.
- ✿ A követelmények teljesítését a nevelők a tanulók év közbeni tanulmányi munkája, illetve érdemjegyei alapján bírálják el. A 4 - 8 évfolyamon minden tantárgyból az „elégséges” év végi osztályzatot kell megszereznie a tanulónak a továbbhaladáshoz.
- ✿ Ha a tanuló a 4 - 8. évfolyamon, tanév végén három vagy több tantárgyból szerez „elégtelen” minősítést, az évfolyamot ismételni köteles.
- ✿ Magasabb évfolyamba történő lépéshez, a tanév végi osztályzat megállapításához a tanulónak osztályozó vizsgát kell tennie, ha:
 - az iskola igazgatója felmentette a tanórai foglalkozásokon való részvétel alól;
 - az iskola igazgatója engedélyezte, hogy egy vagy több tantárgyból a tanulmányi követelményeket az előírtnál rövidebb idő alatt teljesítse;
 - egy tanítási évben 250 óránál többet mulasztott;
 - magántanuló volt.
- ★ A 250 óránál többet mulasztott tanulók és magántanulók esetében az osztályozó vizsga tantárgyai a következők:
 - 4. évfolyamon: magyar nyelv és irodalom, matematika, környezetismeret, tanított nyelv;

- 5 - 6. évfolyamon: magyar nyelv és irodalom, matematika, környezetismeret illetve földrajz, biológia, történelem, tanított nyelv;
- 7 - 8. évfolyamon: magyar nyelv és irodalom, matematika, történelem, fizika, kémia, biológia, földrajz, tanított nyelv.

6. 4. A tanulók magatartásának és szorgalmának ellenőrzése és értékelése

⊗ Magatartásból adott érdemjegyek feltételei:

Példás:

- a közösség alakítását, fejlődését, munkájával, jó kezdeményezéseivel, véleményének megfelelő kinyilvánításával, valamint példás viselkedésével elősegíti, és társait is erre ösztönzi;
- szereti a közösségi életet, szívesen tevékenykedik érte és benne;
- iskolai és iskolán kívüli viselkedése ellen semmi kifogás nincs;
- a Házi rendet megtartja, és társait is erre ösztönzi;
- szüleivel, nevelőivel, társaival szemben tisztelettudó és udvarias;
- fegyelmezett, pontos, megbízható, segítőkész.

Jó:

- részt vesz a közösségi életben, a rábízott feladatokat elvégzi;
- iskolai és iskolán kívüli viselkedése ellen általában nincs kifogás;
- a Házi rendet és az iskolai együttélés szabályait megtartja;
- szüleivel, nevelőivel, társaival szemben tisztelettudó és udvarias;
- fegyelmezett, segítőkész, általában megbízható és pontos.

Változó:

- a közösségi munkában csak vonakodva vesz részt, alakítására nincs befolyással;
- viselkedésével szemben kifogás merül fel, de igyekszik javítani;
- a Házi rendet és egyéb szabályzatokat csak ismételt állandó figyelmeztetéssel tartja be;
- szüleivel, nevelőivel és társaival szemben nem udvarias és tisztelettudó;
- társai viselkedését közömbösen nézi, nem segít;
- figyelme ingadozó, munkája pontatlan.

Rossz:

- munkájával a közösség fejlődését hátráltatja;
- iskolai és iskolán kívüli viselkedésével rossz példát mutat társainak, hibáit nem látja be;
- közösségi munkát nem végez, másokat is visszatart, szándékosan árt a közösségnek;
- a Házi rendet nem tartja be, ismételt figyelmeztetések ellenére sem,
- szüleivel, nevelőivel, társaival szemben tiszteletlen, udvariatlan, nyegle, fegyelmezetlen, durván beszél, verekszik;
- fegyelmezetlen magatartásáért bármely nevelőjétől írásos figyelmeztetés valamilyen formájában részesül.

✿ A szorgalmat minősítő osztályzat tartalma:

Példás:

- tanulmányi munkában figyelembe kell venni e munka tényezőit:
 - életkörülmények;
 - képesség szintjét.
- igényli tudása bővítését, céltudatosan és észszerűen szervezi meg munkáját;
- munkavégzése pontos és megbízható;
- minden tárgyban elvégzi feladatait;
- az önállóság szintje:
 - önálló munkában önellenőrzése rendes;
- kötelességtudata:
 - magas fokú;
 - munkatempója állandó, lankadatlan;
 - mindig készül, figyel, érdeklődik;
- érdeklődése:
 - egyes iskolai tárgyokban a tananyagon felül is produkál;
 - az iskolán kívüli ismeretanyagra is kiterjed.

Jó:

- figyel az órákon, házi feladatait lelkiismeretesen elvégzi;
- az órákra pontosan készül fel;
- rendszeresen és megbízhatóan dolgozik;
- ösztönző hatásokra rendszeresen dolgozik és ellenőrzi önmagát;
- tudja, mihez kell segítséget kérnie;
- általában felkészül, de különösebb érdeklődést nem árul el;
- érdeklődése megmarad az iskolai tananyagon belül.

Változó:

- munkája ingadozó, időszakonként dolgozik, máskor figyelmetlen, pontatlan;
- önállótlán, csak utasításra kezd munkához, nem ellenőrzi önmagát;
- munkája változékony jellegű;
- szétszórtság jellemzi, ritkán figyel valamire.

Hanyag:

- figyelmetlenül dolgozik, megbízhatatlan, feladatait nem végzi el;
- nem hajlandó munkavégzésre;
- nem törődik kötelességeivel;
- érdektelenség, teljes közömbösség jellemzi.

6.5. Az iskolába jelentkező tanulók felvételének elvei

Az intézmény beiskolázási körzetéből – melyet a fenntartó határoz meg – minden jelentkező tanköteles korú tanulót felvesszünk.

- Az első osztályba történő beiratkozás feltétele, hogy a gyermek az adott naptári évben a hatodik életévét május 31. napjáig betöltse.

A beiratkozásakor be kell mutatni:

- a gyermek születési anyakönyvi kivonatát;
 - a szülő személyi igazolványát;
 - a gyermek felvételét javasoló óvodai szakvéleményét, ha a gyermek óvodás volt;
 - a Nevelési Tanácsadó felvételt javasoló szakvéleményét, ha a gyermek nem volt óvodás, illetve ha az óvoda a Nevelési Tanácsadó vizsgálatát javasolta;
 - szükség esetén a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottság véleményét.
- A 2.-8. osztályba történő felvételnél be kell mutatni:
 - a tanuló anyakönyvi kivonatát;
 - a szülő személyi igazolványát;
 - az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt;
 - az előző iskola által kiadott átjelentkezési lapot.

7. A szülő, a tanuló, a pedagógus együttműködésének formái

7.1. Szülői közösség / szülői munkaközösség /

Az intézmény szülői munkaközössége kétszintű.

- Első szint: Intézményi / az osztályok által delegált SZMK tagokból áll, élén a vezetővel, a helyettesével és a vezetőség tagjaival /;
- Második szint: Az osztályok szülői munkaközösségei / 3 tagú /.
- A szülői munkaközösség véleményezési jogkört gyakorol az alábbi kérdésekben:
 - az iskolai munkaterv tanév rendjének meghatározásában;
 - az SZMSZ szülőket is érintő rendelkezéseiben / pl.: tanórán kívüli foglalkozások formái, rendje /;
 - a házirend kialakításában;
 - a szülők tájékoztatási formáinak meghatározásában;
 - a szülőket anyagilag is érintő ügyekben;
 - a szülői értekezletek napirendjének meghatározásában.

7. 2. A szülők szóbeli tájékoztatásának formái

- Az intézmény a tanulókról a tanév során rendszeres szóbeli tájékoztatást tart. A szóbeli tájékoztatás lehet csoportos vagy egyéni. A szülők csoportos tájékoztatásának módja a szülői értekezletek, az egyéni tájékoztatás a fogadóórákon és a családlátogatásokon történik.
- Az osztályok szülői közössége számára az intézmény tanévenként 4, a munkatervben rögzített időpontú, rendes szülői értekezletet tart az osztályfőnök vezetésével. A szeptemberi szülői értekezleten a szülők értesülnek a tanév rendjéről, feladatairól.
- Rendkívüli szülői értekezletet hívhat össze az intézményvezető, az osztályfőnök és a szülői szervezet képviselője a gyermekközösségben felmerülő problémák megoldására.
- Az intézmény pedagógusai a fogadóórákon egyéni tájékoztatást adnak a tanulókról a szülők számára. A tanulmányaiban jelentősen visszaeső tanuló szülőjét az osztályfőnök írásban is behívhatja személyes megbeszélésre.

7. 3. A szülők írásbeli tájékoztatása

- Intézményünk a tanulókról rendszeres írásbeli tájékoztatást ad a hivatalos pecséttel ellátott tájékoztató / ellenőrző / füzetekben. Írásban értesítjük a tanulók szüleit gyermekük magatartásáról, szorgalmáról, tanulmányi előmeneteléről. Tájékoztatjuk a szülőket az intézményi élet kiemelkedő eseményeiről és a szükséges aktuális információkról is.
- A pedagógusok kötelesek a tanulókra vonatkozó minden értékelő érdemjegyet és írásos bejegyzést az osztálynaplón kívül a tanuló által átnyújtott tájékoztató füzetben is feltüntetni, azt dátummal és kézjeggyel ellátni: a szóbeli feleletet aznap, az írásbeli számonkérés eredményét a feladat kiosztása napján.
- Az osztályfőnök havonta ellenőrzi az osztálynapló és a tájékoztató füzet érdemjegyeinek azonosságát, és pótolja a tájékoztató füzetben hiányzó érdemjegyeket.
- Az osztályfőnök vagy szaktanár szükség esetén írásban értesíti a szülőket a tanuló előmeneteléről, magatartásáról és szorgalmáról.

8. A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

Intézményünkben a gyermek- és ifjúságvédelem szorosan kapcsolódik a pedagógiai tevékenységhez.

A veszélyeztetettség okaként környezeti, magatartási, anyagi és egészségügyi okok szerepelnek. A veszélyeztetettség elsősorban a társadalom kedvezőtlen helyzetű rétegeiben, főképpen a szakképzetlen, munkanélküli családokban gyakori.

Ezért a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladatai a következők:

- A tanév elején az osztályfőnökökkel egyeztetve felméri a hátrányos és veszélyeztetett tanulók számát. A tanulók névsorát jelzi az iskola igazgatójának.
- Felméri, hogy a tanköteles tanulók járnak-e rendszeresen iskolába, ha nem, megteszi a szükséges intézkedéseket.

- A veszélyeztetett gyermekek névsorának elkészítése után, nyilvántartó lapot tölt ki, és a gyermekkel történt minden intézkedést rögzít.
- Elkészíti éves munkatervét.
- Segíti az osztályfőnökök munkáját.
- A veszélyeztetett tanulók sorsát nyomon követi:
 - családlátogatások / megismeri a tanulók családi környezetét /;
 - intézkedések / beszélgetések a gyermekkel, a szülővel /;
 - segítő kapcsolat kiépítése a gyermekkel.
- Legfontosabb feladata a prevenció, a gyermek testi, lelki egészségének fenntartása, a családban történő nevelés elősegítése.
- Környezettanulmányt, szükség esetén pedagógiai véleményt készít a gyermekről.
- Tárgyilagos tényekkel, adatokkal alátámasztott tényállást ír le, vagy felkérésre véleményt ad az ügyben.
- A hátrányos és veszélyeztetett tanulók problémáinak humánus kezelése, a lehetséges segítségadás megszervezése.
- Szoros kapcsolatot tart fenn a Gyermekjóléti Szolgálattal, a gyámügyi előadóval.
- Folyamatosan figyeli azokat a pályázati lehetőségeket, amelyek segítik munkáját, illetve megkönnyíthetik a veszélyeztetett tanulók életét.

9. Egészségnevelési, egészségfejlesztési program

9.1. Az egészségfejlesztő iskola

Az Egészségügyi Világszervezet (WHO) megfogalmazása szerint az egészségfejlesztő iskola folyamatosan fejleszti környezetét, ami elősegíti azt, hogy az iskola az élet, a tanulás és a munka egészséges színtere legyen.

Az iskolának a primer prevencióban van jelentős szerepe, így az egészségnevelési feladatok meghatározásánál is ezekre a területekre kell a hangsúlyt fektetni.

Az egészségfejlesztés, és annak egyik megvalósulási formája a korszerű egészségnevelés az egészségi állapot erősítésére és fejlesztésére irányul. Ide tartozik például az egészséges táplálkozás, az aktív szabadidő eltöltés, a mindennapos testmozgás, a személyi higiéné, a lelki egyensúly megteremtése, a harmonikus párkapcsolat és családi élet kialakítása, fenntartása, a családtervezési módszerek, az egészséges és biztonságos környezet kialakítása, az egészségkárosító magatartásformák elkerülése, a járványügyi és élelmiszer biztonság megvalósítása.

Az egészségfejlesztő iskola ismérvei:

- Minden rendelkezésre álló módszerrel elősegíti a tanulók és a nevelőtestület egészségének védelmét, az egészség fejlesztését és az eredményes tanulást.
- Együttműködést alakít ki a pedagógiai, egészségügyi, a gyermekvédelmi szakemberek, a szülők, a diákok között annak érdekében, hogy az iskola egészséges környezet legyen.
- Egészséges környezetet, iskolai egészségnevelést és iskolai egészségügyi szolgáltatást biztosít, ezekkel párhuzamosan együttműködik a helyi közösség szakembereivel és hasonló programjaival, valamint az iskola személyzetét célzó egészségfejlesztési programokkal. Kiemelt jelentőséget tulajdonít az egészséges étkezésnek, a testedzésnek és a szabadidő hasznos eltöltésének, teret ad a társas támogatást, a lelki egészségfejlesztést és a tanácsadást biztosító programoknak.
- Olyan oktatási – nevelési gyakorlatot folytat, amely tekintetbe veszi a pedagógusok és a tanulók jól – létét és méltóságát, többféle lehetőséget teremt a siker eléréséhez, elismeri az erőfeszítést, a szándékot, támogatja az egyéni előrejutást.
- Törekszik arra, hogy segítse tanulóinak, az iskola személyzetének, a családoknak, valamint a helyi közösségek tagjainak egészségük megőrzését, együttműködik a helyi közösség vezetőivel, hogy utóbbiak megértsék; a közösség hogyan járulhat hozzá – vagy éppen hogyan hátráltathatja – az egészség fejlesztését és a tanulást.

9.2. Az egészségnevelés iskolai területei

Az iskolai egészségnevelésnek ahhoz kell hozzájárulnia, hogy a tanulók kellő ösztönzést és tudást szerezhessenek egy személyes és környezeti értelemben egyaránt észszerű, a lehetőségeket felismerő és felhasználni tudó, egészséges életvitelhez. Ehhez arra van szükség, hogy az egészséggel összefüggő kérdések fontosságát értsék, az ezzel kapcsolatos beállítódások szilárdak legyenek, s konkrét tevékenységekben alapozódhassanak meg.

Az egészséges életmód, életszemlélet, magatartás szempontjából lényeges területeknek az iskola pedagógiai rendszerébe, összes tevékenységébe be kell épülnie.

Ezek közé tartoznak az alábbiak:

- Önmagunk és egészségi állapotunk ismerete;
- Az egészséges testtartás, a mozgás fontossága;
- Az értékek ismerete;
- Az étkezés, a táplálkozás egészséget befolyásoló szerepe;
- A betegségek kialakulása és a gyógyulási folyamat;
- A barátság, a párkapcsolatok, a szexualitás szerepe az egészség megőrzésében;
- A személyes krízishelyzetek felismerése és kezelési stratégiák ismerete;
- A tanulás technikái;
- Az idővel való gazdálkodás szerepe;
- A rizikóvállalás és határai;
- A szenvedélybetegségek elkerülése;
- A tanulási környezet alakítása;
- A természethez való viszony, az egészséges környezet jelentősége.

9.2.1. Az egészségnevelési, egészségfejlesztési program végrehajtásának iskolai szinterei

Az egészségnevelési, egészségfejlesztési program megvalósításakor meg kell jelenniük, az életkori sajátosságokhoz illesztett lényeges témáknak, mint például:

- Az egészséges táplálkozás témái;
- A szenvedélybetegségekkel való foglalkozás;
- A szexuális felvilágosítás – nevelés, a családtervezés alapjai, az AIDS prevenció;
- A betegség és a gyógyulást segítő magatartás (elsősegélynyújtás, gyógyszerhasználat);
- A testi higiénia;
- A környezeti ártalmak (zaj, légszennyezés, hulladékkezelés);
- A személyes biztonság (közlekedés, rizikóvállalás);
- A fogyatékosok, a hátrányos helyzetűek integrációja;
- A testedzés, a mozgás, a helyes testtartás.

Tanórai foglalkozások

Minden tantárgynak vannak csatlakozási pontjai az egészségfejlesztéshez. Ez történhet a különböző szaktárgyi órák témafeldolgozásával, illetve a Biológia egészségtan tantárgy keretében. Intézményünkben a 6. évfolyamon az Egészségtan tantárgy önálló óra keretében is megjelenik.

Tanórán kívüli foglalkozások

- Napközis és tanuló szobai foglalkozások keretében kiegészíthetők a tanórai programok. Ezek a délutáni foglalkozások kiváló helyei a játéknak, a játékos gyakorlatoknak. A mindennapi testedzés megszervezésében is nagy a szerepük. Délutáni irányított szabadidős foglalkozások szervezése.
- Sportprogramok, témával kapcsolatos filmvetítések, vetélkedők, versenyek, játékok, egyéb játékos programok szervezése.

- Kirándulások, erdei iskolák, túrák, sportprogramok.
- Iskolán kívüli programok esetében kapcsolódás más szervezetek, intézmények programjához.

9.3. A tantestület részvétele az egészségvédelmi, egészségfejlesztési tevékenységben

Mivel a pedagógusok többsége az alapképzése és eddigi továbbképzései során nem kapott az egészségfejlesztéssel kapcsolatosan kielégítő ismereteket, módszertani ötleteket, ezért fontos szerepe van a felkészülésnek, a felkészítésnek, a képzésnek, az egészségfejlesztésben járatos külső szakemberekkel folytatott konzultációnak.

Az egészségfejlesztésben képzett pedagógus szakembernek támaszkodnia kell az osztályfőnökök, az iskolai egészségügyi szolgálat szoros együttműködésére, a szaktanárok, és a munkaközösség – vezetők munkájára. A feladat jellege közös problémakezelést és egységes viszonyulást igényel.

Fontos, sőt elkerülhetetlen egészségfejlesztő team létrehozása.

Tagjai:

- Az intézményvezető vagy megbízottja;
- Egészségnevelő pedagógus;
- Az iskolaorvos, védőnő;
- A diákönkormányzatot segítő pedagógus;
- A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős,
- A napközis és tanulószobai csoportok vezetői.

9.4. A segítő kapcsolatok színterei

☼ Szülők (család)

A szülő, a család a legfontosabb társ a tanulók érdekében végzett munkában. A szülők megfelelő tájékoztatás és információ – átadás után aktív részvételükkel tudják támogatni az iskola egészségfejlesztési programjait.

☼ Szülői szervezet

A szülői szervezet hidat jelent az oktatási intézmény és a tanulók szülei között. Az iskolai egészségfejlesztő program kialakításába be kell vonni a szülői szervezetet, és szükséges megnyerni támogatásukat is. Ez garancia lehet arra, hogy a szülők lehetőségükhöz képest minden területen segítsék az iskolai program megvalósítását.

☼ Iskolaorvos, házi orvos, védőnő

Az iskola egészségügyi ellátásáról szóló jogszabály előírja, hogy minden iskolának legyen kijelölt orvosa, védőnője, valamint a tanulók fogászati ellátását végző kijelölt fogorvosa. Településünkön az orvosi feladatokat a házi orvos, a védőnői feladatokat pedig a község védőnője látja el. Az iskola egészségügyi feladatokat az orvos és a védőnő közösen látja el.

A tanulók és a pedagógusok ismereteinek bővítésén kívül az iskola egészségügyi ellátás különösen a következő területeken tud ismereteket nyújtani:

- Az életmód és a betegségek összefüggései;
- Az iskola tanulóinak egészségügyi állapota, ennek alapján az „iskolai diagnózis” kiegészítése, megoldási javaslatok;
- A serdülőkori változások ismerete, segítségnyújtás a serdülőkori érzelmi, magatartás, életmód és szexuális problémák, valamint krízisek megoldásában.
- Környezet egészségügyi, közegészségügyi és táplálkozás egészségügyi kérdésekben;
- Az iskolát övező település olyan lehetőségeinek ismerete, amelyek bevonhatók, segítségül hívhatók az iskolai egészségfejlesztésben.

✿ **Gyermekjóléti szolgálat, nevelési tanácsadó, családsegítők**

A gyermekvédelmi munkában valamint a konkrét államigazgatási ügyekben tudnak segítséget nyújtani a gyermekjóléti szolgálatok és a települési, illetve a városi önkormányzatok más intézményeiben dolgozó segítő foglalkozású szakemberek.

✿ **Az ÁNTSZ megyei intézeteinek egészségfejlesztési szakemberei és más egészségügyi intézmények, szervezetek**

Egészségügyi szakellátást igénylő esetekben a területileg illetékes kórházak és intézményeik jelentik a segítő kapcsolatok színterét.

Az egészségügyi intézmények és az ÁNTSZ területileg illetékes intézetei, azon belül is különösen az egészségfejlesztési munkatársak, az Országos Gyermek-egészségügyi Intézet szakemberei konkrét segítséget jelenthetnek az iskolai egészségnevelési munkában.

✿ **Rendvédelmi szervek**

A rendőrkapitányságok ifjúságvédelmi munkatársai a bűnmegelőzési programok közös kimunkálásában, a tanári továbbképzéseken jogi, gyermek- és ifjúságvédelmi, rendészeti, közlekedési témájú előadások tartásával tudnak segítséget nyújtani az iskolának.

9. 5. A mindennapi testedzés megvalósítása

Intézményünkben minden évfolyamon heti 3-3 tanórát biztosítunk a testnevelés és sport foglalkozásokra kötelező tanórai foglalkozás keretében.

A mindennapi testedzést szolgálja a heti 2 sportköri foglalkozás és a napközitthonos programok.

A napközitthonban az alábbi testedzési formákat alkalmazzuk:

- Tanulmányi séta;
- Játék a szabadban: nagymozgásos játékok;
- Sorversenyek;
- Tanteremben megvalósítható játékok, zenés mozgások;
- Finommotorikát fejlesztő játékok.

A napközis nevelők foglalkozási terveiket az órarendi beosztás és a sportkörök elosztásával összhangban készítik el.

Óraközi szünetekben (2-3. szünet) az udvarra kell kivonulni, ezzel is segítve a gyermekek nagy mozgásigényének kielégítését. Csak esős időben töltjük a szüneteket a folyosón. A szünetekben a nevelők csapatjátékokat szervezhetnek a tanulóknak.

10. A tanulók fizikai állapotának mérése

A tanulók fizikai állapotának mérését a testnevelés tantárgyat tanító nevelők végzik el a testnevelés órákon, tanévenként két alkalommal október, illetve május hónapban. A felmérés a „Hungarofit teszt” alapján került összeállításra.

A mérés alapján a nevelők a tanulók fizikai állapotát, általános teherbíró kéességét minősítik, az évente kapott eredményeket összehasonlítják, és ezt a szülők tudomására hozzák.

10.1. A tanulók fizikai állapotának mérését szolgáló feladatok, illetve az elért eredményekhez tartozó pontszámok

1. feladat: HELYBŐL TÁVOLUGRÁS (az alsó végtag dinamikus erejének mérése)

Kiinduló helyzet: a tanuló az elugró vonal mögé áll úgy, hogy a cipőorrával a vonalat nem érinti.

Feladat: térdhajlítás – és ezzel egyidejűleg karlendítés hátra, hátsó rézsútos mélytartásba, előzetes lendületszerzés - , majd erőteljes páros lábú elrugaszzkodás és elugrás előre.

Értékelés: az utolsó nyom és az elugró vonal közötti távolságot mérjük méterben.

Az elért eredmények átszámítása pontszámmá:

Fiúk (4 motorikus próba értékelése esetén)

Pontszám	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	1,00	1,10	1,23	1,34	1,45	1,55	1,64	1,72
2	1,03	1,13	1,26	1,37	1,48	1,58	1,67	1,75
3	1,06	1,16	1,29	1,40	1,51	1,61	1,70	1,78
4	1,09	1,19	1,30	1,43	1,54	1,64	1,73	1,81
5	1,12	1,22	1,34	1,46	1,57	1,67	1,76	1,84
6	1,15	1,25	1,37	1,49	1,60	1,70	1,79	1,87
7	1,18	1,28	1,40	1,52	1,63	1,73	1,82	1,90
8	1,21	1,31	1,44	1,55	1,66	1,76	1,85	1,93
9	1,24	1,34	1,47	1,58	1,69	1,79	1,88	1,96
10	1,27	1,37	1,50	1,61	1,72	1,82	1,91	1,99
11	1,30	1,40	1,53	1,64	1,75	1,85	1,94	2,02
12	1,33	1,43	1,56	1,67	1,78	1,88	1,97	2,05
13	1,36	1,45	1,59	1,70	1,81	1,91	2,00	2,08
14	1,39	1,48	1,62	1,73	1,84	1,94	2,03	2,11
15	1,42	1,52	1,65	1,76	1,87	1,97	2,06	2,14
16	1,45	1,56	1,68	1,79	1,90	2,00	2,09	2,17
17	1,48	1,58	1,72	1,82	1,93	2,03	2,12	2,20
18	1,51	1,62	1,76	1,85	1,97	2,07	2,16	2,24
19	1,54	1,66	1,80	1,89	2,01	2,11	2,20	2,28
20	1,57	1,70	1,84	1,94	2,05	2,15	2,24	2,32
21	1,61	1,74	1,87	1,98	2,09	2,19	2,28	2,36

Lányok (4 motorikus próba értékelése esetén)

Pontszám	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyamok							
1	0,97	1,08	1,17	1,24	1,31	1,38	1,43	1,47
2	1,00	1,11	1,20	1,27	1,34	1,41	1,45	1,50
3	1,03	1,14	1,23	1,30	1,37	1,44	1,48	1,53
4	1,06	1,17	1,26	1,34	1,40	1,47	1,51	1,56
5	1,09	1,20	1,29	1,38	1,43	1,50	1,54	1,59
6	1,12	1,23	1,32	1,41	1,45	1,53	1,57	1,62
7	1,15	1,26	1,35	1,44	1,48	1,56	1,60	1,65
8	1,19	1,29	1,38	1,47	1,51	1,59	1,63	1,68
9	1,22	1,32	1,41	1,50	1,54	1,62	1,66	1,71
10	1,25	1,35	1,44	1,53	1,57	1,65	1,69	1,74
11	1,29	1,38	1,48	1,56	1,60	1,68	1,72	1,77
12	1,32	1,41	1,50	1,59	1,63	1,71	1,74	1,80
13	1,35	1,44	1,53	1,62	1,66	1,74	1,77	1,84
14	1,39	1,48	1,57	1,65	1,69	1,77	1,80	1,87
15	1,41	1,50	1,60	1,68	1,72	1,80	1,83	1,90
16	1,44	1,53	1,64	1,71	1,76	1,84	1,87	1,94
17	1,47	1,57	1,67	1,74	1,80	1,87	1,91	1,98
18	1,50	1,60	1,70	1,77	1,84	1,90	1,95	2,02
19	1,54	1,64	1,74	1,80	1,88	1,94	1,99	2,05
20	1,57	1,68	1,78	1,84	1,92	1,98	2,03	2,08
21	1,61	1,72	1,81	1,88	1,96	2,02	2,07	2,11

2.feladat: HASONFEKVÉSBŐL TÖRZSEMELÉS ÉS LEENGEDÉS FOLYAMATOSAN

(A hátizmok dinamikus erő – állóképességének mérése)

Maximális időtartam: négy perc

Kiinduló helyzet: a tanuló a hasán fekszik úgy, hogy az állával megérinti a talajt, és mindkét karja tarkórártás helyzetbe van. A vizsgálatot végző személy az egymáshoz tett lábfejeket a földhöz szorítja.

Feladat: a tanuló az 1. ütemre törzsemelést végez,
2. ütemre összeérinti a könyökét az álla alatt
3. ütemre visszanyit tarkórártásba,
4. ütemre törzsét leengedve visszafekszik a földre.

Értékelés: a négy perc alatt végrehajtott törzsemelések száma.

Az elért eredmények átszámítása pontszámmá:

Fiúk (4 motorikus próba értékelése esetén)

Pontszám	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	20	22	24	26	28	30	32	34
2	24	26	28	30	32	34	36	38
3	28	30	32	34	36	38	40	42
4	32	34	36	38	40	42	44	46
5	36	38	40	42	44	46	48	50
6	40	42	44	46	48	50	52	54
7	44	46	48	50	52	54	56	58
8	48	50	52	54	56	58	60	62
9	52	54	56	58	60	62	64	66
10	56	58	60	62	64	66	68	70
11	60	62	64	66	68	70	72	74
12	64	66	68	70	72	74	76	78
13	68	70	72	74	76	78	80	82
14	72	74	76	78	80	82	84	86

Lányok (4 motorikus próba értékelése esetén)

pontszámok	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	16	19	22	25	28	29	30	32
2	20	23	24	29	32	33	34	36
3	24	27	28	33	36	37	38	40
4	28	31	32	37	40	41	42	44
5	32	35	36	41	44	45	46	48
6	36	39	40	45	48	49	50	52
7	40	43	44	49	52	53	54	56
8	44	47	48	53	56	57	58	60
9	48	51	51	57	60	61	62	64
10	52	55	56	61	64	65	66	68
11	56	59	60	65	68	69	70	72
12	60	63	64	69	72	73	74	76
13	64	67	68	73	76	77	78	80
14	68	71	74	77	80	82	83	84

3. feladat: HANYATFEKVÉSBŐL FELÜLÉS TÉRDÉRINTÉSSEL FOLYAMATOSAN

(A hasizmok erő – állóképességének mérése)

Maximális időtartam: négy perc

Kiinduló helyzet: a tanuló torna vagy egyéb puha szőnyegen a hátán fekszik, és mindkét térdét 90 fokos szögben behajlítja. Laza tarkórártás előre néző könyökkel.

Feladat: a tanuló üljön fel, könyökével érintse meg azonos oldalon a combokat. Hanyattfekvés és újból felülés következik folyamatosan.

Értékelés: a szünet nélkül szabályosan végrehajtott felülések száma négy perc alatt.

Az elért eredmények átszámítása pontszámmá:

Fiúk (4 motorikus próba értékelése esetén)

Pontszám	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	25	28	31	34	36	38	40	42
2	30	33	36	39	41	43	45	47
3	35	38	41	44	46	48	50	52
4	40	43	46	49	51	53	55	57
5	45	48	51	54	56	58	60	62
6	50	53	56	59	61	63	65	67
7	55	58	61	64	66	68	70	72
8	60	63	66	69	71	73	75	78
9	65	68	71	74	76	78	80	82
10	70	73	76	79	81	83	85	87
11	75	78	81	84	86	88	90	92
12	80	83	86	89	91	93	95	97
13	85	88	91	94	96	98	100	102
14	90	93	96	98	100	02	104	106

Lányok (4 motoros próba esetén)

Pontszám	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	20	23	26	29	32	34	36	38
2	25	28	31	34	36	38	40	42
3	30	33	36	39	41	43	45	47
4	35	38	41	44	46	48	50	52
5	40	43	46	49	51	53	55	57
6	45	48	51	54	56	58	60	62
7	50	53	56	59	61	63	65	67
8	55	58	61	64	66	68	70	72
9	60	63	66	69	71	73	75	77
10	65	68	71	74	76	78	80	82
11	70	73	76	79	81	83	85	87
12	75	78	81	84	86	88	90	92
13	80	83	86	89	91	93	95	97
14	85	88	91	94	96	98	100	102

4. feladat: FEKVŐTÁMASZBAN KARHAJLÍTÁS- ÉS NYÚJTÁS FOLYAMATOSAN

(A vállövi és a karizmok dinamikus erő – állóképességének mérése)

Maximális időtartam: lányok két perc; fiúk négy perc

Kiinduló helyzet: mellső fekvő támasz (tenyerek vállszélességben előre néző ujjakkal, egyenes törzs, nyak a gerinc meghosszabbításában, nyújtott térd, merőleges kar)

Feladat: a tanuló mellső fekvőtámaszból indítva karhajlítást- és nyújtást végez. A törzs feszes, egyenes tartását a karnyújtás- és hajlítás ideje alatt is meg kell tartani, a fej nem lóghat. A karhajlítás addig történik, amíg a felkar vízszintes helyzetbe nem kerül.

Értékelés: a szünet nélküli szabályosan végrehajtott ismétlések száma.

Az elért eredmények átszámítása pontszámmá:

Fiúk (4 motorikus próba értékelése esetén)

Pontszám	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	5	7	9	11	13	15	17	19
2	7	9	11	13	15	17	19	21
3	9	11	13	15	17	19	21	23
4	11	13	15	17	19	21	23	25
5	13	15	17	19	21	23	25	27
6	15	17	19	21	23	25	27	29
7	17	19	21	23	25	27	29	31
8	19	21	23	25	27	29	31	33
9	21	23	25	27	29	31	33	35
10	23	25	27	29	31	33	35	37
11	25	27	29	31	33	35	37	39
12	26	28	30	32	34	36	38	40
13	27	29	31	33	35	37	39	41
14	28	30	32	34	36	38	40	42

Lányok (4 motorikus próba értékelése esetén)

Pontszám	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	évfolyam							
1	1	1	2	2	3	4	5	6
2	1	2	2	3	4	5	6	7
3	2	2	3	4	5	6	7	8
4	2	3	4	5	6	7	8	9
5	3	4	5	6	7	8	9	10
6	4	5	6	7	8	9	10	11
7	5	6	7	8	9	10	11	12
8	6	7	8	9	10	11	12	13
9	7	8	9	10	11	12	13	14
10	8	9	10	11	12	13	14	15
11	9	10	11	12	13	14	15	16
12	10	11	12	13	14	15	16	17
13	11	12	13	14	15	16	17	18
14	12	13	14	15	16	17	18	19

10.2. A tanulók minősítése a négy feladatban elért összes pontszám alapján:

Elért összes pontszám	Minősítés
0 – 11	igen gyenge
12 – 22	gyenge
23 – 33	elfogadható
34 – 42	közepes
43 – 52	jó
53 – 63	kiváló

11. Környezeti nevelési program

11.1. Az iskolai környezeti nevelés törvényi háttere

- ☼ Az **ENSZ 57. közgyűlése** a 2005-2014 közötti évtizedet a *Fenntarthatóságra nevelés évtizedének* nyilvánította. Vagyis a nemzetközi közösség egy teljes évtizedet szán annak a célnak az elérésére, hogy az oktatás minden szintjét és formáját áthassák a fenntarthatóság, a környezet- és egészségvédelem alapértékei.
- ☼ Az **Alkotmány** 18. és 70.§ - a környezet- és egészségvédelemmel kapcsolatos.
- ☼ A Környezetvédelmi törvény (1995. évi LIII. törvény) 54.§ 1. cikkelye szerint „... minden állampolgárnak joga van a környezeti ismeretek megszerzésére és ismereteinek fejlesztésére”.
- ☼ Magyarország második **Nemzeti Környezetvédelmi Programjában** (2003-2008) önálló tematikus akcióprogram kapott helyet a környezettudatosság növelése érdekében.
- ☼ A **Nemzeti Alaptantervről** kiadott 243/2003. sz. kormányrendelet kiemelt fejlesztési feladatként definiálja a környezeti nevelést.

11.2. Helyzetelemzés, helyzetkép

Iskolánk Köröm község egyetlen általános iskolája. Az 1900-as évek elején épült épület bővítésével, átalakításával nyerte el mai formáját. Az itt dolgozók mindent megtesznek, hogy kellemesebb, otthonosabb legyen a mindennapi iskolai élet. Az iskola helye befolyásolja a környezeti nevelési munkánk tartalmát, lehetőségeit.

Az intézményben jelenleg a tantestület körülbelül fele foglalkozik intenzíven környezeti nevelési kérdésekkel a tanórákon és azokon kívül. Vannak, akik minden munkában részt vállalnak, s vannak, akik időnként kapcsolódnak egy-egy tevékenységi területhez. A környezeti nevelés az a területe az iskolai életnek, ahol csak nagyon fokozatosan és lépésenként haladhatunk előre.

Szerencsénkre van szakképzett környezetvédelmi szakemberünk, aki tudja ezt az összetett és felelősségteljes munkát koordinálni és irányítani.

11.3. A környezeti nevelés színterei iskolánkban

☼ Tanórai foglalkozások

- A tanórákon hozzárendeljük az adott témákhoz a megfelelő környezetvédelmi vonatkozásokat. Az óra jellege határozza meg, hogy melyik problémát hogyan dolgozzuk fel.
- Kiemelt helyet kapnak azok a mindennapi élettel kapcsolatos vonatkozások, amelyekhez tanulóinknak is köze van, amelyeknél számíthatunk tapasztalataikra.
- Az iskola gyakorlókertjében a további életük folyamán is felhasználható ismereteket szereznek a talaj- és növényvédelemmel kapcsolatosan.
- Különböző interaktív módszereket használva adjuk át az ismereteket, de jelentős szerepet kap az önálló ismeretszerzés is. A szemléltetés hagyományos, audiovizuális és informatikai lehetőségeit is felhasználjuk, alkalmazzuk. Így élményszerű tanításra nyílik lehetőség.
- Fontosnak tartjuk, hogy diákjaink komoly elméleti alapokat szerezzenek, mert csak így lehet okosan, átgondoltan harcolni a környezet megóvásáért.

☼ **Tanórán kívüli foglalkozások**

- A tanév során ha lehetőségünk van rá erdei iskolai foglalkozásokat szervezünk. Az itt folyó munka a tanév szerves része. Az erdei iskolában a munka komplex módon folyik. Tanulóink megismerkednek a helyszín növény- és állatvilágával, földrajzi adottságaival, kulturális környezetével. Mindezek közben kiemelt szerep jut a környezetvédelmi kérdéseknek is.
- A diákönkormányzat minden tanév elején hulladékgyűjtést szervez.
- Rajzpályázatokat, vetélkedőket szervezünk jeles alkalmakra: a Föld napján, Madarak és fák napján vagy a Füstmenetes világnapon.

11.4. Erőforrások

A környezeti nevelési munkánk céljainak eléréséhez elengedhetetlen feltétel, hogy az iskolai élet résztvevői egymással, valamint külső intézményekkel, szervezetekkel jó munkakapcsolatot, együttműködést alakítsanak ki. A résztvevők és a közöttük kialakuló együttműködés egyben környezeti nevelési munkánk erőforrása is.

☼ **Nem anyagi erőforrások**

Iskolán belüli együttműködés

- *Tanárok:* az iskola minden tanárának feladata, hogy környezettudatos magatartásával, munkájával példaértékű legyen a tanulók számára.
- *Tanulók:* az iskola minden diákjának feladata, hogy vigyázzon környezetére és figyelmeztesse társait a kultúrált magatartásra. Ebben kiemelkedő feladata van az iskolai diákönkormányzatnak, az osztályközösségeknek.
- *Tanárok és diákok:* a diákok a környezeti témákkal kapcsolatos ismereteiket a tanáraikkal közös munka során tanórai és tanórán kívüli programok keretében sajátítják el. A tanulók és a tanárok együttműködése nélkülözhetetlen a környezetbarát iskolai környezet létrehozásában és megőrzésében.
- *Tanárok és szülők:* az iskolai környezeti nevelés területén is nélkülözhetetlen a szülői ház és az iskola harmonikus együttműködése. Fontos, hogy a szülők megerősítsék gyermekeikben azt a környezettudatos magatartást, amit az iskola közvetíteni kíván. Iskolánkban ez egyrészt azon keresztül valósul meg, hogy az elsajátított viselkedési formákat, ismereteket otthon is alkalmazzák a tanulók.
- *Nem pedagógus munkakörben foglalkoztatottak:* az iskola adminisztrációs és technikai dolgozói munkájukkal aktív részesei környezeti nevelési programnak. Az iskolai adminisztráció területén fontos dolog, hogy csökkentsük a felesleges papírfelhasználást, folyamatosan gyűjtjük a hulladékpapírt és a kifogyott nyomtatópatront. Az iskola épületének takarítása során környezetkímélő, az egészségre nem ártalmas tisztítószeret használunk.

Iskolán kívüli együttműködés

- *Fenntartó:* mivel a fenntartó határozza meg az általa fenntartott intézmény profilját és költségvetését, ezért a fenntartóval való kölcsönös együttműködés – az iskola egész életén belül – a környezeti nevelési programunk megvalósítása szempontjából is fontos. Az iskola igazgatójának feladata, hogy a fenntartóval való egyeztetés során a lehető leghatékonyabb helyzet megteremtését elérje. Célunk, hogy a fenntartó a kötelező támogatáson felül is finanszírozza a környezeti nevelési programot.
- *Civil szervezetek:* a civil szervezetek szakmai ismereteikkel és programjaikkal segíthetik környezeti nevelési munkánkat. Tantestületünk tagjai részt vehetnek előadásaikon, továbbképzéseiken valamint az általuk szervezett programokon.
- *Hivatalos szervek:* a hivatalos szervek egyik feladata annak ellenőrzése, hogy környezetvédelmi és egészségügyi szempontból megfelelően működik-e az iskola. Javaslatokra, véleményükre építeni kívánunk az iskolai környezet kialakításában.

☼ Anyagi erőforrások

Saját erőforrások

- *Költségvetés:* az iskola költségvetéséből biztosítja a környezeti nevelési munkához szükséges kisebb eszköz- és szakkönyvvásárlást. A költségvetésből minden évben olyan felújításokat kell végezni, amelyek a környezetbarát és kultúrált környezet megteremtését, továbbá a környezetkímélő működtetést szolgálják.

Külső erőforrások

- *Pályázatok:* a pályázat – megjelenések figyelése az iskola vezetőségének feladata. Tájékoztatni kell a kollégákat a pályázati lehetőségekről, segíteni őket a pályázatok elkészítésében. Az elnyert összeget teljes egészében arra a területre kell fordítani, amire a kiírás szól.

11.5. Alapelvek, jövőkép, célok

11.5.1. Alapelvek, jövőkép

A környezeti nevelés alapelvei közül az alábbiakat kiemelten kell kezelnünk:

- A fenntartható fejlődés;
- A kölcsönös függőség, ok – okozati összefüggések;
- A helyi és globális szintek kapcsolatai, összefüggései;
- Alapvető emberi szükségletek;
- Emberi jogok;
- Demokrácia;
- Elővigyázatosság;
- Biológiai és társadalmi sokféleség.

Tartsuk szem előtt, hogy egy gyermeket képezünk minden órán és foglalkozáson, vagyis fontos, hogy a diák fejében egységes rendszer alakuljon ki!

Hosszú távú célunk, jövőképünk, hogy környezettudatos állampolgárrá váljanak tanulóink. Ennek érdekében ki kell alakítani:

- A környezettudatos magatartást és életvitelt;
- A személyes felelősségen alapuló környezetkímélő, takarékos magatartást és életvitelt;
- A környezet (természetes és mesterséges) értékei iránti felelős magatartást, annak megőrzésének igényét és akaratát;
- A természeti és épített környezet szeretetét és védelmét;
- A rendszerszemléletet;
- Tudományosan meg kell alapozni a globális összefüggések megértését;
- Az egészséges életmód igényét, és elsajátíttatni az ehhez vezető technikákat, módszereket.

A célok eléréséhez szükséges készségek kialakítása, fejlesztése a diákokban. Ilyenek például:

- Alternatív problémamegoldó gondolkodás;
- Ökológiai szemlélet, gondolkodásmód;
- Szintetizálás és analízis;
- Problémaérzékenység, integrált megközelítés;
- Kreativitás,
- Együttműködés, alkalmazkodás, tolerancia és segítő életmód;
- Vitakészség, kritikus véleményalkotás;
- Kommunikáció, médiahasználat;
- Konfliktuskezelés- és megoldás;
- Állampolgári részvétel és cselekvés;
- Értékelés és mérlegelés készsége.

11.5.2. Célok

Céljaink elérésében figyelembe vesszük, hogy a megvalósításhoz milyen lépések vezetnek.

Új tervek

- A tantestület tagjainak megnyerése a környezeti nevelési munkához;
- Részvétel továbbképzéseken, a környezeti nevelés módszereinek minél szélesebb körű megismerése;
- Új környezeti nevelési irodalmak feldolgozásán alapuló foglalkozások szervezése.

Hagyományok ápolása

- Erdei iskolai programok szervezése, megvalósítása;
- Drog-prevenációs program folytatása;
- Osztályfőnöki órák környezetvédelmi témában;

- Lomtalanítás, hulladékgyűjtés;
- A környezet természeti értékeinek felderítése, védelme.

Szaktárgyi célok

- A szakórákon minden lehetőséget meg kell ragadni a környezeti nevelésre (pl.: ember és környezete, kapcsolatok, természetismeret, a természetállapotának mérési módszerei);
- A hétköznapi környezet problémáinak megjelenítése az órákon (a környezetszennyezés hatása a természeti, és az épített környezetre, az emberre);
- Interaktív módszerek kipróbálása, alkalmazása (csoportmunka, önálló kísérlet, problémamegoldó gondolkodást fejlesztő feladatok);
- Multimédiás módszerek alkalmazása szakórákon;
- Számítógép használata a tanórákon;
- Természetvédelmi versenyekre való felkészítés.

11.5.3. Taneszközök

Az iskola rendelkezik azokkal az alapvető oktatási eszközökkel, szakkönyvekkel, amelyek a környezeti nevelési munkához szükségesek. Folyamatosan pótolni kell az elhasználódott vegyszereket, eszközöket, valamint lépést tartva a fejlődéssel, új eszközöket kell beszerezni. Biztosítani kell, hogy a környezeti nevelési tanórák és programok számára megfelelő audiovizuális ill. multimédiás eszközök álljanak a tanárok és a tanulók rendelkezésére.

12. A fogyasztóvédelemmel összefüggő iskolai feladatok

12.1. A fogyasztóvédelmi oktatás célja

„ *A fogyasztóvédelem célja a fogyasztói kultúra fejlesztése, és a tudatos kritikus fogyasztói magatartás kialakítása és fejlesztése a tanulóknban*” (Nat)

A cél elérését a fenntarthatóság, azon belül a fenntartható fogyasztás fogalmának kialakítása, elterjesztése és a fenntarthatóságnak a mindennapi életünkben fogyasztóként való képviselése jelenti.

12.2. A fogyasztóvédelmi oktatás tartalmi elemei

A tanulók hatékony társadalmi beilleszkedéséhez, az együttműködéshez és a részvételhez elengedhetetlenül szükséges a szociális és társadalmi kompetenciák tudatos, pedagógiaileg megtervezett fejlesztése. Olyan szociális motívumrendszerek kialakításáról és erősítéséről van szó, amelyek gazdasági és társadalmi előnyöket egyaránt hordoznak magukban.

Szükséges az állampolgári kompetenciák kialakításának elősegítése, a jogukat érvényesíteni tudó, a közéletben részt vevő és közreműködő fiatalok képzése. A szociális és társadalmi kompetenciák fejlesztése, a versenyképesség erősítésével kapcsolatos területek, mint például a vállalkozási, a gazdálkodási és a munkaképesség szoros összefüggése, az ún. cselekvési kompetenciák fejlesztése.

Fogyasztói magatartásunk sokféle hatás mentén, a szociális tanulás útján alakul, fejlődik. A tudatos fogyasztóvá válás és az ennek megfelelő magatartás kialakítása hosszú, sokoldalú folyamat. Ennek során az egyén megismeri a fogyasztási javakat és szolgáltatásokat, megtanulja, hogyan viselkedjen piaci viszonyok között, hogyan legyen képes fogyasztói érdekeinek érvényesítésére a természeti erőforrások védelme mellett.

A fogyasztás elemi meghatározója a család. A fogyasztói szokások tekintetében az otthonról hozott hatások a legélelénkebbek, ezért is fontos a szülők, a családok bevonása a nevelési folyamatba.

Az iskolai programban a pszichológiai mozgatókra, és a helyes értékrend alakítására kell a hangsúlyt fektetni. A fenntartható fogyasztás nem annyira tudományos vagy technikai kérdés, hanem inkább az értékek választásával, a tudatos beállítódással kapcsolatos viszony.

Az értékek formálásának lényeges elemei:

- A kívánság és a szükséglet fogalmának tisztázása és elkülönítése;
- Az egyéni és a társadalmi jogok tiszteletben tartása;
- A természeti értékek védelme;
- A tájékozódás képessége;
- A döntési helyzet felismerése;
- A döntésre való felkészülés.

A tanulókkal tanulmányaik során meg kell ismertetni az alábbi fogalmakat:

- Piac, marketing, reklám;
- Minőség és biztonság;
- Gazdaságosság, takarékoság;
- Tudatos, kritikus fogyasztói magatartás;
- Környezettudatos fogyasztás;
- Ökológiai fogyasztóvédelem;
- Fenntartható fogyasztás;
- Preventív fogyasztóvédelem.

12.3. A fogyasztóvédelmi oktatás szinterei

✿ Tanórai foglalkozások

- 12.3.1. Technika:* áruismeret, a gyártás és a termékminőség összefüggései;
- 12.3.2. Matematika:* banki, biztosítási vagy üzemanyag – fogyasztási számítások;
- 12.3.3. Fizika:* mérés, mértékegységek, mérőeszközök (villany, gáz, víz mérőórák)
- 12.3.4. Földrajz:* eltérő fogyasztási struktúrák és szokások;
- 12.3.5. Magyar:* reklámnyelv, feliratok; a reklám és a kommunikáció csapdái;
- 12.3.6. Biológia:* génmódosított élelmiszerek, amíg egy élelmiszer a boltba kerül, táplálkozás kiegészítők és divatjaik, egészséges táplálkozás;
- 12.3.7. Kémia:* élelmiszerbiztonság, élelmiszeradalékok (E számok), vegyszermaradványok, háztartási vegyszerek, kozmetikumok célszerű és tudatos használatuk;
- 12.3.8. Informatika:* elektronikus kereskedelem, internetes fogyasztói veszélyforrások;
- 12.3.9. Történelem:* EU fogyasztói jogok, fogyasztástörténet és fogyasztóvédelem, a reklám története stb.;
- 12.3.10. Médiaismeret:* a reklám képi nyelve és hatásai;
- 12.3.11. Tantárgyközi projektek:* pl. Hogyan készül a reklám?; A zsebpénz felhasználása stb.;
- 12.3.12. Az iskola fogyasztóvédelmi működése (az iskola, mint fogyasztó és mint piac), az ezzel kapcsolatos foglalkozások.*

✿ Tanórán kívüli foglalkozások

- 12.3.13. Vetélkedők, versenyek, rendezvények.*

12.4. Módszertani elemek

Az amúgy is zsúfolt iskolai tantervbe nem a hagyományos módszertani elemekkel és merev tanórai keretek között folyó oktatásból préselünk bele még többet, hanem bizonyos készségek fejlesztésével a fenntarthatóság és a fenntartható fogyasztás területén. Ilyen készségek:

- A kritikus gondolkodás;
- Az egyéni és csoportos döntéshozás és problémamegoldás.

A készségfejlesztésnek tartalmaznia kell az egyén és a társadalom viszonyáról szóló információgyűjtés, információfeldolgozás, a feldolgozott információk alapján való döntés és végrehajtás módszereit.

A tudatos fogyasztóvá nevelés gyakorlatában a szülők lehetnek a pedagógus legfontosabb segítői és viszont. Az információk lehetővé teszik azt is, hogy a pedagógus pozitívan befolyásolja a család vásárlói magatartását.

13. A tankönyvek és más taneszközök kiválasztásának elvei

- ✿ Iskolánkban a nevelő – oktató munka során a pedagógusok csak olyan nyomtatott taneszközöket (tankönyv, munkafüzet, térkép stb.) használnak a tananyag feldolgozásához, amelyeket a művelődési és közoktatási miniszter hivatalosan tankönyvvé nyilvánított. A nyomtatott taneszközökön túl néhány tantárgynál egyéb eszközökre is szükség van: testnevelés, technika, rajz.
- ✿ Az egyes évfolyamokon a különféle tantárgyak feldolgozásához szükséges kötelező tanulói eszközöket a nevelők szakmai munkaközösségei határozzák meg az iskola helyi tanterve alapján.
- ✿ A kötelezően előírt taneszközökről a szülőket minden tanév előtt tájékoztatjuk. A taneszközök beszerzése a tanév kezdetéig a szülők kötelessége.
- ✿ A taneszközök kiválasztásánál a szakmai munkaközösségek a következő szempontokat veszik figyelembe:
 - A taneszköz feleljen meg az iskola helyi tantervének;
 - Az egyes taneszközök kiválasztásánál azokat az eszközöket kell előnyben részesíteni, amelyek több tanéven keresztül használhatóak;
 - A taneszközök használatában az állandóságra törekszünk: új taneszköz használatát csak nagyon szükséges, az oktatás minőségét lényegesen jobbító esetben vezetünk be.
- ✿ Az iskola arra törekszik, hogy saját költségvetési keretből illetve más támogatásokból egyre több nyomtatott taneszközt szerezzen be az iskolai könyvtár számára. Ezeket az eszközöket a szociálisan hátrányos helyzetű tanulók ingyenesen használhatják.

14. Az otthoni (napközis/tanulósobai) felkészüléshez előírt házi feladatok meghatározása

Intézményünkben a házi feladatok meghatározásával kapcsolatosan az alábbi szabályok érvényesülnek:

- ✿ A házi feladatok legfontosabb funkciója a tanórán feldolgozott tananyaghoz kapcsolódó gyakorlás (készség- és képességfejlesztés), valamint a tananyaghoz kapcsolódó ismeretek megszilárdítása;
- ✿ Az 1-4. évfolyamon a tanulók hétvégére (szombatra, vasárnapra), valamint a tanítási szünetek idejére nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot;
- ✿ Az 5-8. évfolyamon a tanulók tanítási szünetek idejére – a szokásos (egyik óráról a másikra esedékes) feladatokon túl – nem kapnak sem szóbeli, sem írásbeli házi feladatot;
- ✿ A tanulók eredményes felkészülésének érdekében egy tanítási napon belül egy – egy osztállyal legfeljebb kettő témazáró, illetve félévi vagy év végi felmérő dolgozatot lehet íratni.

15. Az egyes évfolyamokon tanított tantárgyak és azok óraszámjai

HK2001 = a kerettantervhez készített 2001-ben bevezetett helyi tanterv

HK2003 = a 2003. szeptemberétől bevezetett a tanulók kötelező óraszámának csökkenése miatt módosított – 2001-ben bevezetett – helyi tanterv

H2004 = a 2003-ban felülvizsgált és módosított NAT alapján, valamint az Oktatási Minisztérium által 2004-ben kiadott kerettanterv alapján elkészített 2004. szeptemberétől érvényes helyi tanterv

TANÉV	ÉVFOLYAM							
	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
	Bevezető szakasz		Kezdő szakasz		Alapozó szakasz		Fejlesztő szakasz	
2004 – 2005	H2004	HK2003	HK2001	HK2001	HK2003	HK2003	HK2001	HK2001
2005 – 2006	H2004	H2004	HK2003	HK2001	HK2003	HK2003	HK2003	HK2001
2006 – 2007	H2004	H2004	H2004	HK2003	HK2003	HK2003	HK2003	HK2003
2007 – 2008	H2004	H2004	H2004	H2004	HK2003	HK2003	HK2003	HK2003
2008 – 2009	H2004	H2004	H2004	H2004	H2004	HK2003	HK2003	HK2003
2009 – 2010	H2004	H2004	H2004	H2004	H2004	H2004	HK2003	HK2003
2010 – 2011	H2004	H2004	H2004	H2004	H2004	H2004	H2004	HK2003
2011 – 2012	H2004	H2004	H2004	H2004	H2004	H2004	H2004	H2004

IV. Béla Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai Program

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	8,5	8,5	8	7,5	4,5	4,5	4	4
Történelem és állampolgári ismeretek	-	-	-	-	2	2	2,5	2
Idegen nyelv	-	-	-	3	3	3	3	3
Matematika	4,5	4,5	4	4	4,5	3,5	3,5	3,5
Informatika	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	0,5	1	1
Környezetismeret	1	1	1,5	2	-	-	-	-
Természetismeret	-	-	-	-	2,5	3	-	-
Fizika	-	-	-	-	-	-	2	1,5
Biológia /egészségtan/	-	-	-	-	-	0,5	2	2
Kémia	-	-	-	-	-	-	1,5	2
Földrajz	-	-	-	-	-	-	1,5	1,5
Ének-zene	1	1	1,5	1,5	1	1	1	1
Rajz	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1,5	1	1
Technika és életvitel	1	1	1	1	1	1	1	0,5
Testnevelés és sport	3	3	3	3	3	3	3*	3*
Osztályfőnöki	-	-	-	-	0,5	0,5	0,5	0,5
Etnikai program	1	1	1	1	1	0,5	0,5	0,5
Mozgókép- és médiaismeret	-	-	-	-	-	-	-	1
Összesen	22	22	22	25	25	24,5	28	28

1. osztály: szabadon tervezhető 37 óra felosztva: heti 0,5-0,5 óra Magyar nyelv és irodalom valamint Matematika tantárgyak között.

1999. évi LXVIII. törvény 29. § (2) szerinti 74 óra felosztva: heti 0,5-0,5 órában az Informatika és a Testnevelés és sport tantárgyak között valamint heti 1 órában az Etnikai foglalkozásra fordítva.

2. osztály: szabadon tervezhető 37 óra felosztva: heti 0,5-0,5 óra Magyar nyelv és irodalom valamint Matematika tantárgyak között.

1999. évi LXVIII. törvény 29. § (2) szerinti 74 óra felosztva: heti 0,5-0,5 órában az Informatika és a Testnevelés és sport tantárgyak között valamint heti 1 órában az Etnikai foglalkozásra fordítva.

3. osztály: 1999. évi LXVIII. törvény 29. § (2) szerinti 74 óra felosztva: heti 0,5-0,5 órában az Informatika és a Testnevelés és sport tantárgyak között valamint heti 1 órában az Etnikai foglalkozásra fordítva.

4. osztály: szabadon tervezhető 37 óra felhasználva: heti 1 óra Matematika .

1999. évi LXVIII. törvény 29. § (2) szerinti 83,25 óra felosztva: heti 0,5-0,5 órában az Informatika és a Magyar nyelv és irodalom, 0,25 órában a Testnevelés és sport tantárgyak között valamint heti 1 órában az Etnikai foglalkozásra fordítva.

A szülők írásbeli kérelme alapján heti 3 angol óra beépítve az órakeretbe.

5. osztály: A Magyar nyelv és irodalom tantárgyba integrálva a Tánc és dráma tantervi modul heti 0,5 órával.

A Természetismeret tantárgyba integrálva a Hon- és népismeret tantervi modul heti 0,5 órával.

1999. évi LXVIII. törvény 29. § (2) szerinti 83,25 óra felosztva: heti 0,5-0,5 órában az Informatika és a Matematika, 0,25 órában a Testnevelés és sport tantárgyak között valamint heti 1 órában az Etnikai foglalkozásra fordítva.

6. osztály: A Magyar nyelv és irodalom tantárgyba integrálva a Tánc és dráma tantervi modul heti 0,5 órával.

A Természetismeret tantárgyba integrálva a Hon- és népismeret tantervi modul heti 0,5 órával.

1999. évi LXVIII. törvény 29. § (2) szerinti 81,4 óra felosztva: heti 0,5-0,5 órában az Informatika és a Matematika, 0,2 órában a Testnevelés és sport tantárgyak között valamint heti 1 órában az Etnikai foglalkozásra fordítva.

7. osztály: Az Ember és társadalomismeret, etika tantervi modul integrálva heti 0,5-0,5 órával a Történelem és állampolgári ismeretek és a Biológia tantárgyakba.

1999. évi LXVIII. törvény 29. § (2) szerinti 92,5óra felosztva: heti 0,5-0,5 órában a Magyar nyelv és irodalom, Matematika, Fizika, Biológia és Etnika foglalkozás tantárgyak között.

* a közoktatásról szóló többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény 2003. június 23. napi módosításával összhangban.

8. osztály: 1999. évi LXVIII. törvény 29. § (2) szerinti 92,5óra felosztva: heti 0,5-0,5 órában a Matematika, Biológia, Kémia, Testnevelés és sport valamint az Etnika foglalkozás tantárgyak között.

* a közoktatásról szóló többször módosított 1993. évi LXXIX. törvény 2003. június 23. napi módosításával összhangban.

A szabadon tervezhető órák egyben a nem kötelező (választható) tantárgyakat is jelentik.

A IV. Béla Általános Iskola és Óvoda Muhi Tagiskolája és Óvodája

	1.	2.	3.	4.
Magyar nyelv és irodalom	9	9	8	8
Idegen nyelv	-	2	2	3
Matematika	5	5	5	5
Környezetismeret	-	-	1	2
Ének-zene	1	1	1	1
Rajz	1	1	1	1
Technika és életvitel	1	1	1	1
Testnevelés és sport	3	3	3	3
Összesen	20	22	22	24

Az 1. és 2. évfolyamon a környezetismeret tantárgy integrálva a magyar nyelv és irodalom tantárgyba.

16. Mellékletek

16.1. A sajátos nevelési igényű tanulók nevelésének és oktatásának pedagógiai programja

16.2. Az iskolában használt oktatást segítő eszközök jegyzéke

16.1. Az enyhe fokban értelmi fogyatékos tanulók nevelésének és oktatásának pedagógiai programja

1. Bevezetés

A körömi székhelyen a normál tantervű oktatás mellett sajátos nevelési igényű tanulók oktatása is folyik.

Itt enyhe fokban értelmi fogyatékos / tanulásban akadályozott tanulókat nevelünk és oktatunk.

Csoportjainkban bemenet szabályozott oktatás folyik, vagyis tanulóink mindegyike komplex / orvosi, pszichológiai, gyógypedagógiai / vizsgálaton esett át, ahol a Tanulási Képességeket Vizsgáló Szakértői Bizottság különböző mértékű részképesség kiesést állapított meg.

Az enyhe fokban értelmi fogyatékos / tanulásban akadályozott tanulók sajátos személyiségfejlődése a fejlődést meghatározó, befolyásoló biológiai, pszichológiai és környezeti okokra vezethető vissza, amelyek megléte az átlagos nevelés eredménytelenségéhez vezet.

Ezért intézményünknek olyan többletszolgáltatást kell nyújtania, amelyekkel a neveltetésükből, helyzetükből, állapotukból eredő hiányok részben, vagy teljesen megszüntethetők. Munkánknak szolgálnia kell a hatékonyabb társadalmi beilleszkedést és ellensúlyozni a kulturális környezet okozta hátrányokat.

2. Az iskolában folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

❖ Az iskola nyitottsága

Az iskola nyitottsága megkívánja a tanulók bekapcsolását a helyi társadalmi tevékenységbe, továbbá azt, hogy az iskola használja fel, értelmezze, rendszerezze és korrigálja a tanulók iskolán kívül szerzett, különféle forrásból származó ismereteit, tapasztalatait. Vonja be a szülőket, intézményeket a pedagógiai tevékenységbe.

❖ Az iskolai élet demokratizmusa

Ez a vezetés pedagógiai jellegét, a jogoknak és kötelességeknek az érvényesítését, az érdemi döntések körének a tanulók életkorához és fejlettségéhez mért kiterjesztését jelenti. Megköveteli a gazdag, színes, sokoldalú közösségi életet, a minél jobb, értékesebb teljesítményre ösztönző légkör biztosítását.

❖ **A tanulók tevékenységének szervezése**

Az iskolai élet egésze épüljön a tanulók tevékenységére. A tanítási órák és a tanulók tanórán kívüli tevékenysége legyen gyakorlótere a társadalmi együttélésnek és a közéleti tevékenységnek. A tanulók önálló, aktív személyiségének nevelését alapozza meg a tevékenység tervszerű irányítása, szervezése, fejlesztése.

❖ **A tanulók önállósága, öntevékenysége**

A tanulók tevékenységének szervezésében jelentős szerepe van a nevelői irányításnak. Az iskolai oktatás kezdetétől fontos feladat azonban a tanulói önállóság kifejlesztése. Biztosítva a feltételeket, a tanulókat fokozatosan arra kell ösztönözni, hogy tevékenységüket saját maguk meg tudják szervezni. A tanulók öntevékenysége terjedjen ki egész élettevékenységükre a közösségi nevelés útján.

❖ **A motiválás**

Minden tanulói tevékenységet és erőfeszítést kezdettől fogva motiválni kell, hogy a tanulók az iskolába lépéstől kezdve magukénak érezzék a kitűzött célokat és feladatokat, s a követelt viselkedést egyre inkább az önként vállalt váltsa fel. Ez a pozitív motivációs állapot az alapja az iskola sikeres elvégzésének és a tanulók eredményes, későbbi életútjának. Tanulóink nehezen fogják fel azokat a perspektívákat, amelyek az iskolai ismeretekkel függnék össze. Motivumaik szűkebb körűek, felszínebb tartalmúak és kevésbé tudatosak, mint a többi gyermeké. Ezért az általánosabb társadalmi jelentőségű és a távlati motívumok kialakítása speciális nevelőmunkát igényel.

❖ **A tanulás fogalmának tág értelmezése**

Tanulásnak tekintendő az elméleti és gyakorlati ismeretek, jártasságok és készségek elsajátítása, a képességek kifejlődése, a beállítódások, az érzelmi és akarati tulajdonságok alakulása, valamint a magatartás differenciálódása is. Tehát a tanulás nem szorítkozik az

ismeretek, készségek, kognitív képességek alakulására, hanem a személyiségfejlődés egésze a tanulási folyamatok függvényének tekintendő.

❖ **Korszerű pedagógiai technológia**

A tanítási órák hatékonyabbá tétele érdekében a korszerű eljárásokat, módszereket, eszközöket, eszköz-együtteseket, szervezeti formákat úgy kell alkalmazni, hogy azok megfeleljenek a tananyag jellegének, a tanulók felkészültségének, fejlettségi szintjének, értelmi fejlődésük általános és egyéni sajátosságainak. A tanulás-tanítási folyamat hatékonyságát a pedagógus irányítása biztosítja a frontális, csoportos és egyéni munka során. A tanulóknál akkor alakul ki a helyes tanulási technika, ha a nevelő ott és akkor avatkozik bele az egyénileg vagy csoportosan dolgozó tanulók munkájába, ahol a segítségre szükség van. A korszerűen vezetett óra a tanulás színterévé válik, biztosítja a törzsanyag megtanulását, elősegíti a lemaradók felzárkóztatását, lehetővé teszi a kiegészítő anyag differenciált feldolgozását.

3. Nevelési szempontú jellemzők

A kognitív funkciók hiányos működése megmutatkozik a felfogás szintjén, amely a hiányos észlelésből, a mennyiségi, minőségi adatok összegyűjtésének zavaraiából, a szókincs hiányosságaiból, a tájékozódás sérüléséből, az információk hibás értelmezéséből adódhat. A feldolgozás szintjén kiemelkedik a probléma felismerésének hiánya, az összehasonlítás nehézsége, a valóság felszínes megragadása, a differenciálás képességének zavara. A teljesítményt akadályozza a kommunikáció zavara, a kapcsolatfelvétel és fenntartás hiánya, a vizuális közvetítés és értelmezés nehézsége, a leblokkolás, a merevség, az analógiák alkalmazásának problémái. A mozgás, a finommozgás és koordináció elégtelenségéből származó hátrányok jelentősen befolyásolják az alapvető kultúrtechnikák elsajátítását: a vizuális kifejezésformák, a vizuális észlelés minőségét, az olvasás-írás jelrendszerének tanulását, a finommozgások vezérlését, annak ütemét, irányát, ritmusát, intenzitását. A szociális alkalmazkodás zavara az együttműködésben, a kapcsolatfenntartásban jelentkezik és a környezet, a pedagógiai színtér normáinak, szabályainak elsajátítását nehezíti. A gyarapodó konfliktusok további másodlagos tüneteket eredményezhetnek.

Mindezek figyelembevételével az alábbi feladatok hárulnak ránk:

- ❖ *A megismerő tevékenység zavarainak leküzdése, a tanulási és munkaképességbeli hibák javítása, a hiányosságok pótlása.*
 - Az észlelési, a megfigyelési tevékenység, az emlékezet, a képzelet fejlesztése.
 - Az ismeretszerzési folyamat lépéseinek lebontása, segítő, támogató, ösztönző mozzanatok beiktatása.
 - A gondolkodási műveletek fejlesztése, különféle tantárgyi fogalomrendszerekben a tárgyi-cselekvéses, a képi-szemléletes szint és a verbális gondolkodás szintjén szervezett feladatok révén.
 - Az analízis-szintézis elemzése és fejlesztése, az elemi ok-okozati kapcsolatok, az összefüggések felismerésének gyakoroltatása.
 - Tanulási motivációra és az új anyag elsajátítására történő beállítódás fejlesztése.
 - A kritikai gondolkodás fejlesztése.
 - A kreatív képességek fejlesztése.
 - Az önellenőrzés képességének fejlesztése, magatartási és munkaszokások javítása, erősítése.

- ❖ *A nyelvi fejlődés zavarainak kiküszöbölése.*
 - A nyelvi fejlődés zavarainak felderítése, elhárítása.
 - A nyelvi tartalom megfogalmazásának fejlesztése, a nyelvtanilag helyes beszédre nevelés.
 - A szókincs helyesbítése, aktivizálása és gyarapítása.
 - A nyelvi, kifejezésbeli gátlások leküzdése.
 - Az egyén kommunikációs rendszereinek összetevői között lévő kapcsolatok erősítése. Ennek révén a beszédmegértés és a kifejezőképesség fokozása.
 - A gyakorlati-tárgyi, az értelmi és a nyelvi tevékenységek kapcsolatainak erősítése az egyes tantárgyak keretein belül. A szó, a szemléletesség és a cselekvés észszerű összekapcsolása a tananyagból és a tanulók fejlettségétől függő formákban.

❖ *A mozgás, a manuális képesség zavarainak javítása, kiküszöbölése.*

- A mozgásfolyamatok elemzése egyes tanulási tevékenységekben, a hibák, zavarok feltárása és javítása.
- A finommozgások zavarainak leküzdése, a mozgások egyénileg tervezett fejlesztése egyes tantárgyi tevékenységek során.
- A manuális fejletlenségek zavarainak a felderítése, fejlesztő gyakorlatok szervezése az egyes tantárgyakhoz kapcsolódó feladatsorokkal.

❖ *Az érzelmi-akarati-szociális fejlődés zavarainak leküzdése.*

- A gyerekek érzelmi-akarati-cselekvési fejlődésében mutatkozó zavarok feltárása a következő szempontok szerint:
 - együttműködés, a feladathelyzetben való segítségnyújtás;
 - egyszerű szabályok alkalmazása és betartása a játékban;
 - a feladat befejezésére irányuló törekvés, a feladattudat szintje;
 - a sikertelen feladatmegoldást kísérő érzelmi megnyilvánulások.
- A fenti szempontok szerinti szituációs gyakorlatok végeztetése.
- A gyermek csoportban elfoglalt helyzetének, társas kapcsolatainak megfigyelése és rendezése. A konfliktushelyzetek elemzése és feloldása.
- Önértékelés és jellemzés. A társak értékelése és annak helyes módja.
- A magatartási problémák érzelmi-akarati gyökereinek feltárása és megoldása.
- A fogyatékoság szerkezetéből, alaptípusainak sajátosságaiból adódó érzelmi-akarati rendellenességek felismerése, leküzdésük megtervezése a nevelés-oktatás folyamatában.
- A magatartás alakulásának befolyásolása egyes iskolán kívüli tényezők negatív hatásainak csökkentésével. Ezek folyamatos figyelemmel kísérése.

❖ *A sikeres iskolai pályafutás elősegítése.*

- A felkészítés tantárgyi területeinek és súlypontjainak kijelölése.
- A tanulási nehézséget még nem jelentő anyagrészek, feladatok tanulási helyzetek felderítése és ezekre építve az elmaradt funkciók, hiányok pótlása.
- A segítségnyújtás különböző eljárásainak alkalmazása.
- A tanuló osztálya tantervi anyagát kiegészítő legfontosabb ismeret, jártasság és készségelemek meghatározása, gyakorlásuk megtervezése.
- Egyéni ismeretnyújtás, gyakorlás, alkalmazás.
- A tanulói előrehaladás ellenőrzése.

4. Az iskolai fejlesztés szakaszai

Az enyhe értelmi fogyatékos tanulók nevelését, oktatását ellátó közoktatási intézményben az alapfokú nevelés, oktatás szakasza az első évfolyamon kezdődik és a nyolcadik évfolyamig tart. További két részre tagolódik: az első évfolyamon kezdődő és a negyedik évfolyam végéig tartó, valamint az ötödik évfolyamon kezdődő és a nyolcadik évfolyam végéig tartó szakaszra.

Az 1-4. évfolyamot felölelő szakaszban nagyobb hangsúlyt szükséges fordítani a tanuláshoz nélkülözhetetlen pszichés funkciók fejlesztésére. Differenciált eljárásokkal, tartalmakkal és oktatásszervezési megoldásokkal, terápiákkal kell alkalmazkodni a tanulók között meglévő nagyobb eltérésekhez. A képességfejlesztésben hangsúlyosan jelen kell lennie a közvetlen érzéki tapasztalatoknak, a tárgyi cselekvéses megismerésnek, a céltudatosan kiválasztott tevékenységnek.

Az alapfokú nevelés, oktatás második szakasza az 5-8. évfolyamot foglalja magába. A tanulók fejlesztése az előző pedagógiai szakasz eredményeire – elsődlegesen a megismerési módszerek további fejlesztésére, a szemléletes képi gondolkodás nyomán kialakuló képzetekre, ismeretekre, az elsajátított tanulási szokásokra – épül. Hangsúlyosabbá válik az önálló tanulási tevékenység. A tanítás-tanulás folyamatában előtérbe kerül a verbális szint, de a tanulók fejlettségének megfelelően differenciált módon jelen van a manipulációs és a képi szint is.

5. Tantárgyi rendszer és óraszámok az enyhe értelmi fogyatékos tanulók számára

IV. Béla Általános Iskola és Óvoda
Pedagógiai Program

	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv és irodalom	8	8	7	8	5	5	5	5
Történelem és társadalmi ismeretek	-	-	-	-	2	2	2	2
Matematika	5	5	4	4	4	4	4	4
Informatika	-	-	0,5	1	1	1	1	1
Környezetismeret	2	2	2	2	2	-	-	-
Természetismeret	-	-	-	-	-	2	-	-
Természetismeret – Fizika, Kémia	-	-	-	-	-	-	2	2
Természetismeret – Biológia-egészségtan	-	-	-	-	-	-	2	2,5
Földrajz	-	-	-	-	-	1,5	2	1,5
Ének-zene	1	1	1	1	1	1	1	1
Rajz és kézművesség	1,5	1,5	2,5	2,5	2,5	2	1	1
Életvitel és gyakorlati ismeretek	1	1	1,5	2,5	2,5	1,5	3	3
Testnevelés és sport	3*	3*	3*	3*	3	3*	3*	3*
Osztályfőnöki	-	-	-	-	1	1	1	1
Etnikai foglalkozás	0,5	0,5	0,5	1	1	1	1	1
Összesen	22	22	22	25	25	25	28	28

A közoktatásról szóló többször módosított 1993. évi LXXIX. tv. 52.§ (6) a bekezdése szerint a kötelező egészségügyi és pedagógiai rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozásokra az órarendbe építve osztályfokanként heti 3-3 tanóra differenciált képességfejlesztés megnevezéssel.

- 1. osztály:** szabadon tervezhető 37 óra a Magyar nyelv és irodalom tantárgyba építve.
- 2. osztály:** szabadon tervezhető 37 óra a Magyar nyelv és irodalom tantárgyba építve.
- 3. osztály:** szabadon tervezhető 37 óra a Rajz és kézművesség tantárgyba építve.
- 4. osztály:** szabadon tervezhető 37 óra a Magyar nyelv és irodalom tantárgyba építve.
- 5. osztály:** szabadon tervezhető 55,5 óra heti 0,5 órával az Informatika, heti 1 órával a Rajz és kézművesség tantárgyba építve. A Tánc és dráma tantárgyi modul heti 0,5 órával a Testnevelés és sport tantárgyba integrálva. A Hon- és népismeret tantárgyi modul az Etnikai foglalkozások során feldolgozva.
- 6. osztály:** szabadon tervezhető 55,5 óra heti 0,5 órával az Informatika, heti 1 órával a Rajz és kézművesség tantárgyba építve. A Hon- és népismeret tantárgyi modul az Etnikai foglalkozások során feldolgozva.
- 7. osztály:** szabadon tervezhető 55,5 óra heti 1 óra a Magyar nyelv és irodalomba, heti 0,5 óra a Földrajz tantárgyba építve. A Hon-és népismeret és az Ismerkedés az informatikával tantervi modulok heti 0,5-0,5 órával a Természetismeret tantárgyba integrálva.
- 8. osztály:** szabadon tervezhető 55,5 óra heti 1 órával a Természetismeret, heti 0,5 órával a Magyar nyelv és irodalom tantárgyba építve. A Hon- és népismeret tantárgyi modul a Természetismeret, a Médiaismeret a Magyar nyelv és irodalom tantárgyba integrálva.

Jelmagyarázat:

- a közoktatásról szóló többször módosított 1993. évi LXXIX. tv. 2003. június 23. napi módosítás értelmében

16.2. Az iskolában használt oktatást segítő eszközök jegyzéke

ALSÓTAGOZAT

Magyar nyelv és irodalom

Alsó tagozatos applikációs készlet; Himnusz és Szózat falitablók; Faliképek beszédfejlesztéshez; Kis és nagy írott ABC; Kis és nagy nyomtatott betűs ABC; Betűsorozat; Szótagkártya (tanári); Betűsín; Fali betűtartó; Magyar nyelvtan garnitúra; Hangtani ismeretek összefoglalása; A szavak alakja és jelentése; A szó, Az igék, Az igenév; A mondat; Az állítmány fajtái; A jelzők rendszere; Az ok- és célhatározó; Teljes hasonulás.

Matematika

Alsó tagozatos matematika garnitúra; Mértékegységek; Területszámítások; Szorzótábla; Római számok; Számegyenes (falra függeszthető); Mágneses törtek táblával; Tanári demonstrációs óra; Szétszedhető dm^3 ; Műanyag, átlátszó: kocka, téglatest, téglalap-alapú gúla; négyzet-alapú gúla, henger, háromszög-alapú hasáb; Színes rudak; Kicsi fehér kocka; Méterrúd; Űrmértékek; Kéttányéros mérleg; Közforgalmi súlyok; Táblai rajzeszköz készlet; Számolás 100-ig; Számolás 1 millióig; Terület, űrmérték, idő.

Környezetismeret

Virágos növény részei; A virág és a termés; A fák; A gombák; Háziméh; Giliszta; Éticsiga; Bogarak; Hüllők; Ponty; Galamb; Kutya; Az ember testtájai; Az emberi test felépítése I-II.; Az emberi élet szakaszai; Természetvédelmi falikép; Fokozottan védett növényeink I-IV.; Védett növények I.; Védett emlősök I. – II.; Védett hüllők, madarak, kételtűek; Denevérek; Nappali lepkék; Ősi háziállataink I – III; Védet barlangjaink; **Környezetvédelmi falikép:** háziállatok, ház körül élő állatok, vadállatok I. – II., hüllők és kételtűek, rovarok, a tenger állatvilága, őslények; Gyümölcsök, Járművek – közlekedés; Domborzati földgömb; Tanári duplex földgömb; Csillagászati földgömb; Magyarország domborzata, megyéi és vizei; Iskolai iránytű; Barométer; Hőmérő; Kézi nagyító.

Technika

Szerelőkészlet 1-4. o.; Olló kerek és hegyes végű;

Ének-zene

Hangsor; Cintányér; Csörgődob; Csörgőkarika; Csuklóra csatolható száncsengő; Szporán furulya; Hangvilla; Kézi csörgő; Metallofon 1 oktávus; Ritmusfa; Rumbacsörgő; Tornadob ütővel; Triangulum; Ujj cintányér.

FELSŐ TAGOZAT

Magyar nyelv és irodalom

Magyar irodalomtörténeti térkép; Írói arcképsorozat; Irodalmi fogalomtár; Világirodalmi lexikon; Kötelező és ajánlott olvasmányok olvasónaplói / tanári /; Hangkazetták, CD-k; Nyelvtani falitablók: a szavak alakja és jelentése, a szó, az igék, az igenév, a mondat, az állítmány fajtái, a jelzők rendszere, az ok- és célhatározó, teljes hasonulás, hangtani ismeretek összefoglalása; Magyar értelmező kéziszótár; Idegen szavak kéziszótára; Magyar szinonima szótár; A magyar helyesírás szabályai; Magyar helyesírási szótár; Mi fán terem?; Magyar szókinccstár; Magnetofon; CD – lejátszó, TV; Videó; Szófaji csoportok.

Matematika

Geometriai falitablák; Matematikai oktatótábla; Színes rúd készlet; Lyukas és szöges tábla gumigyűrűkkel; Korongok törtek oktatásához; Logikai készlet; Tanári demonstrációs fóliásor és mágnes tábla; Írásvetítő; Űrmérték sorozat; Méterrúd; Táblai vonalzó, Körző; Szögmérő; Számegyenes; Kéttányéros mérleg; Súlysorozat; Szétszedhető m³; dm³; Műanyag testsorozat; Demonstrációs álváz modell; Síkmértani modellező készlet; Négyzetméteres lapmodell;

Idegen nyelv

Magnetofon; Témakörök hanganyagai kazettán; Nyelvtani táblázatok; Nagy – Britannia; USA térkép; Angol – magyar, magyar – angol kisszótár; Nyelvtani gyakorlókönyvek; Tanári kézikönyvek; Tesztkönyvek; TV, Videó; Írásvetítő; Nyelvi játékok; Dalos kazetta; Easy reading 3-4 fajta; Gyermekversek angolul; Londoni útikönyv; Brit civilizáció / könyv /; Angol nyelvű térképek; Angol nyelvtani oktató táblák; Ország ismereti anyag videó kazettán; Tanári szókartyák; Betűkartyák;

Történelem és állampolgári ismeretek

Az ókori keleti birodalmak; Az ókori Görögország; Európa Nagy Sándor korában; A Római Birodalom; A Frank birodalom; Nagy földrajzi felfedezések; Európa a népvándorlás idején; Európa a XI – XIII. században; Európa a francia forradalom idején; Az Osztrák – Magyar Monarchia; A trianoni béke következményei; Európa a XVIII. Század végén, Európai szövetségek; Európa a XX. Században; Magyarország történelme a honfoglalástól napjainkig; Európa és a Szovjetunió; A FÁK országai; A Föld országai; Afrika gyarmatosítása; Az USA államainak kialakulása.

Biológia

Mikroszkópi metszetek: növényi, állati, emberi szövetek; Emberi test I . II.; Növény és állati szervezeten; Az emberi szervezet működése; Az egészséges életmód; Nemi élet; Az élet keletkezése a Földön; **Modellek:** csontváz, koponya, szív, szem, agy, vese, fül, fog, gége, bőr; Csöves csontok belső szerkezete; Torzó; **Faliképek:** érrendszer, idegrendszer, emésztőrendszer, légzőszerv, kiválasztó szerv, szaporító szerv, belső elválasztású mirigyek, konyhakerti növények, ehető és mérgező gombák, virágtól a gyümölcsig I – II., az erdő állatai I – II., az erdő növényei, a vízpartok élővilága, édesvízi halak, a mező életközössége, a rétek és legelők élővilága; Kis növényhatározó; Állatismeret; Trópusi esőerdők élővilága; A szavanna állatai; A sarkvidékek állatvilága; Magas hegyek élővilága; Tengerek állatvilága; **Modellek:** levél, növényi sejt, egyszikű szár, virág, termés; Cserebogár fejlődése.

Földrajz

Kontinensek földrajza; Csillagászat; Hazai és távoli tájak életközössége; Természetvédelem; Magyarország tájai; Univerzum; Naprendszer; Föld és Hold; Csillagászati földgömb; Domborzati és szerkezeti földgömb; Csillagtérkép; A Föld forgása, keringése; Hegyképződés; Szelek; Felszíni formák; Karsztjelenségek; Növényzeti övek; A Föld vetődése, gyűrődése; Vulkan; Fali térképek: A Föld domborzata és vizei, Csapadéktérkép, Növénytakaró, Ázsia, Kína, Japán, Észak - Amerika domborzata, Afrika, Ausztrália, Óceánia; Európa, A FÁK országai, Magyarország megyéi; Vetítívászon; Fóliatranszparenszek; Írásvetítő; Terepasztal.

Kémia

Mérőeszközök: mérőhenger, 25-1000cm³-ig, rázóhenger, pipetta 10, 20, 50 cm³; hőmérő; cseppentő; kémcső; főzőpoharak; lombikok; üvegcád; Petri – csésze; pároló, kristályosító csésze; tölcserék; üvegbot; égetőkanál; porcelán- és dörzstál; vízbontó; gázfejlesztő készülék; Klipp – féle készülék, üvegcsővek; Bunsen – állvány; azbesztes drótháló; vas háromláb; acélcspesz; agyagháromszög, szűrőkarika; lombikfogó; kettős szorítódíó; reszelő; mérőszalag; kés; kalapács; harapófogó; Hoffman – szorító; dugófúró sorozat; égetőkanál; mágnespatkó. **Műanyagkészítők:** vegyszerkanál, kémcsőkefe, tölcser, előkészítő tálca, kád, kémcsőszárító, gumigyűrű, gumidugó, mosópalack, műanyagcső. **Faeszközök:** gyújtópálca, kémcsőfogó és állvány, parafadugók, szárítóállvány. **Melegítőeszközök:** borszeszegő, elektromos főzőlap; **Műszerek, tartozékok:** diavetítő, analitikai mérleg, írásvetítő, V – A mérőműszer, táramérleg súlysorozattal, vezeték csatlakozókkal, krokodil csipesz; **Elsősegélynyújtás eszközei:** főszerelt mentőláda, védőszemüveg, szemmosó pohár, törlőruha, gumikesztyű. **Tárolóedények és eszközök:** porüveg csiszolt dugóval, cseppentőüveg, cseppentő és méregegyesítő; **Vegyszerek és anyagok:** acetón, alumíniumdrót, reszelék, por, szulfát, ammónia – hidroxid, - klorid- nitrát, - rodanid, bakelit – darabok, bauxit, benzin, borkósav, celofán, cinkpor, C – vitamin, dörzspapír, tömény ecetsav, 96%-os etil – alkohol, ezüst – nitrát, faszén, fenolftalein oldat, vörös foszfor, fukszin, gépolaj, gyertya, glicerin, hangyasav, tömény hidrogén – peroxid, higanynitrát és oxid, homok, horzsakő, jód, kalcium, - karbid, - karbonát, szulfát, - nitrát, karbamid, kaucsuk, kálium, jodidos jódoldat, - nitrát, - permanganát, keményítő, kénpor és darabos, tömény kénsav, nyers kőolaj, lakmusz oldat, lakmuszpapír vörös és kék, lenolaj, magnéziumpor és szalag, mangán – oxid, márvány, nátrium – hidrogén – karbonát, - hidroxid, klorid, olajsav, ólomreszelék és exetát, ón, szilárd parafin és olaj, PH papír, pirit, poliamidszál, polietilén darabok, PVC

darabok, plexiüveg, rézdrót és reszelék, réz – oxid, - szulfát, tömény salétromsav, tömény sósav, szappan, aktív és ásványi szén, szőlőcukor, sztearinsav, terpentín és timsó, vaslemez és reszelék, univerzálindikátor papír, vas (III) – klorid, - (II) – szulfid, (III) – nitrát, - (II) – oxalát,- (III) – oxid, vatta, vazelin, petróleum, zír, zselatin; **Modellek, táblázatok:** Kalottmodell készlet, mágneses applikációs készlet, pálcikamodel, periódusos rendszer, elemek jellemerőségi sora, írásvetítő fóliasorozat, diakép, ásvány és kőzetgyűjtemény, szűrőpapír. **Kristálymodellek:** gyémánt, grafit, NaCl, I₂.

Fizika

Tanulói és tanári hőmérő; mérőhenger; karos mérleg és súlysorozat, rugós erőmérő; mechanikai tanulókísérleti készlet és tanári készlet; hőtani kísérleti készlet; műanyagkád; füles pohár; tanulókísérleti V – A mérő; elektromosságtani, fénytani készlet; Mikola – cső; zsebtelep; csengőreduktor; elektromos motor és generátor modellje; optikai pad; Elektrovaria és tápegység; lejtő; kiskocsi; elektroszkóp; műanyagrúd; szétszedhető transzformátor; hálózati tápegység; üvegrúd; ködfénylámpa; iránytű; borszeszégő; demonstrációs alapkészlet és mérőműszer; vas háromláb azbeszt hálóval; mágnesrúd és patkó; bimetálszalag; kaloriméter; üvegedények; Granesande készülék; gázok tágulása, folyadékáramlás hőhatásra; üvegprizma; készlet az elektromos áram oktatásához; 1200 menetes tekercs; változtatható ellenállás; merülőforraló; hangvilla; négyütemű robbanómotor metszet mintája; forgómozgást vizsgáló készülék; fizikusok arcképsorozata, SI mértékrendszer; elektroszkóp; 300 – 600 menetes tekercs.

Informatika

Számítógépek és tartozékaik; nyomtató; FDD lemezek; Programok: DOS, Win98, Office.

Ének-zene

Elektromos orgona, hangvillák; mágnes hangjegy – tábla; ritmus – és dallamhangszerek készlete; hangoszlop; dobok; furulyák; magnetofon; CD – lejátszó, lemezek, kazetták, zenei ötvonalas falitábla; zeneismereti fali tabló, poszterek operaházakról; zeneszerzők arcképsorozata, dallamkirakó.

Rajz

Műanyagkádak; vetítőkészlet; modellasztal; mértani testek fából; műanyagból, ollók; tapétavágó kések; művészettörténeti diasorozatok, diavetítő.

Életvitel és gyakorlati ismeretek

Ollók; kések; acélvonalzók; 3-8 mm-es bőrlyukasztók; árak; iratkapcsolók; fenőkő; levélmérleg; lamináló gép; satuk; csípőfogók; lemeznyíró ollók; kalapácsok; 2-3 mm-es lemezlyukasztók; pontozók; kúpos és laposfogók; simító reszelők; fakalapácsok; lapos és keresztvágók; fémfűrészek; kézi fűrőgépek; forrasztópáka; mérőszalagok; tolómérő; menetfűrő és metszőkészlet; illesztőfűrészek; fonálfűrész és tartozékai; harapófogók;

csavarhúzókészlet; faderékszög; kerekreszelők; rúgós erőmérők; fémcsigafűrók; lapos vésők; ráspoly; szerelőkészlet gépelemekhez; kerékpár; csillag – villás kulcskészlet; imbuszkulcs készlet; kerékpár pumpa; gumi szerelővas; zsírzó pisztoly; pedálkulcsok; alternatív kapcsolók; csillárkapcsolók; dugaszoló aljzat; kismegszakító; 27- es foglalat; csengőnyomók; elektromos csengők; banándugók; huzalcsupaszoló; csengő reduktorok; ásók; kapák; kikapák; gereblyék; sorhúzó; locsolókannák; kosarak; lapogatódeszkák; locsolócső; szabó és cikk – cakk ollók.

Testnevelés és sport

Mentőláda; asztalitenisz asztal; ütők; háló; gerenda; gyűrű; kosárlabda állvány és palánk; mászókötelek; mászórudak; röplabda; állvány és háló; kézilabda, kapuk és hálók; magasugró állvány és lécz; football labdák; gumi- és ugrókötelek; karikák; szögescipők; ásó, gereblye; stopperóra; jelzőszalagok; rajttámla; mérőszalag; sportmezek; rádiósmagnó.